

Protokół nr VII/2011
z obrad VII sesji Rady Miejskiej w Kłodzku,
która odbyła się w dniu 28 kwietnia 2011r.
w sali Rajców Urzędu Miasta w Kłodzku

Sesja rozpoczęła się o godz. 12⁰⁰.

1. Otwarcie obrad VII sesji Rady Miejskiej w Kłodzku.

Otwarcia sesji dokonał Przewodniczący Rady Miejskiej w Kłodzku Pan **Piotr Brzostowicz** mówiąc: „**Otwieram obrady VII sesji Rady Miejskiej w Kłodzku**”.

Pan Przewodniczący przywitał Zastępcę Burmistrza Miasta Kłodzka Pana **Henryka Urbanowskiego**, radnych, kierowników i pracowników urzędu miasta, mieszkańców Kłodzka, przedstawicieli środków publicznego przekazu oraz wszystkich przybyłych na obrady VII sesji Rady Miejskiej w Kłodzku.

2. Stwierdzenie ważności obrad sesji.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** stwierdził, iż obecnych jest na sali 20 radnych, co stanowi wymagane kworum do podejmowania prawomocnych uchwał.

(Radna Pani Teresa Ludwin przybyła o godz. 12²⁰ wówczas stan rady wynosił 21 radnych).

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** wniósł o wprowadzenie do porządku obrad projektu uchwały zamieszczonego na druku nr 82 w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kłodzka. Projekt zostałby wprowadzony w punkcie 19, pozostałe punkty otrzymają kolejną numerację.

Głosowanie: za – 20 jednogłośnie. Porządek obrad wraz z zaproponowaną zmianą został przyjęty.

(Nie głosowała nieobecna na sali obrad radna Pani Teresa Ludwin).

3. Wybór sekretarzy obrad sesji.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** na sekretarza sesji zaproponował kandydaturę radnej **Jolanty Kobak**, innych propozycji nie zgłoszono. Rada 20 głosami „za”, poparła kandydaturę radnej, tym samym powołując ją na sekretarza obrad VII sesji Rady Miejskiej w Kłodzku.

4. Zatwierdzenie protokołu z obrad VI sesji.

Uwag do protokołu nie wniesiono, przyjęto go jednogłośnie 20 głosami „za”.

Głos zabrał Zastępca Burmistrza Miasta Kłodzka Pan **Henryk Urbanowski**. W imieniu Pana Burmistrza **Bogusława Szpytmy** oraz Dyrektora Kłodzkiego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji Pana **Andrzeja Dąbrowskiego** wręczył podziękowania za wspaniałe przygotowanie oprawy muzycznej, upiększającej uroczystości kościelne, miejskie i szkolne.

Radość i entuzjazm wkładania w grę na wiolonczeli i skrzypcach dostarczają uczestnikom wydarzeń wielu wzruszeń i pozwalają poznać prawdziwe piękno muzyki. Pan Burmistrz gratuluje profesjonalizmu i życzy wytrwałości i cierpliwości oraz wielu sukcesów.

Podziękowania otrzymały: **Patrycja Maruszczak** (wiolonczela), **Malwina Kołt** (skrzypce), **Natalia Dorosz** (skrzypce).

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poprosił zebranych o powstanie i uczczenie minutą ciszy wszystkich, którzy odeszli do wieczności.

5. Sprawozdanie Burmistrza Miasta Kłodzka z prac między sesjami (zał. nr 1).

Radna Pani **Celina Włodarczyk** zapytała o zapis w punkcie 3 na stronie 1- prosi o sprecyzowanie jakiej działki dotyczy sprzedaż oraz o zapis w punkcie **VII Różne** pkt 1 – prosi o podanie kwoty.

Zastępca Burmistrza Miasta Kłodzka Pan **Henryk Urbanowski** odnośnie pytania drugiego wyjaśnił, że kwota wynosi około 64 tys. zł. Na poprzedniej sesji Rada zabezpieczyła te środki uchwałą w sprawie zmian do budżetu.

Na pytanie pierwsze wyjaśnięć udzielił Pan **Rafał Batóg** Kierownik Wydziału Mienia, Planowania Przestrzennego i Architektury. Działki 2/2 AM-16 jak i 17 są to były działki - drogi transportu rolnego, położone na terenie Galerii Twierdza Kłodzko, weszły one w skład tego kompleksu po przebudowie układu komunikacyjnego. Także są to były działki transportu rolnego, które po wybudowaniu skrzyżowania o ruchu okrężnym i drogi w kierunku ul. Półwiejskiej pozostały niewykorzystane pomiędzy działkami Galerii Twierdza Kłodzko.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** zapytała czy jest to przedłużenie działek, które dwie sesje temu przyjmowano od firmy Rank Progres.

Pan **Rafał Batóg** wyjaśnił, że to co przejmowano to istniejący układ komunikacyjny czyli istniejąca droga, to co sprzedajemy są to były drogi transportu rolnego. Ich nie widać w terenie bowiem po zagospodarowaniu przestały spełniać swoją funkcję, weszły w skład tego kompleksu, stanowią nadal własność gminy w związku z czym będą sprzedawane w trybie bezprzetargowym na poprawę zagospodarowania nieruchomości przyległych.

Radny Pan **Zdzisław Duda** zapytał czy prace za około 64 tys. zł na Kanale Młynówka – czyszczenie dna - zostały zakończone i tak mają wyglądać jak teraz są widoczne.

Zastępca Burmistrza Miasta Kłodzka Pan **Henryk Urbanowski** wyjaśnił, że prace nie zostały zakończone z tego względu, że umowa jest w trakcie, cały czas trwa wykonywanie prac. Kanał nie jest jeszcze oczyszczony z mułu oraz z części narośli, które przeszkadzały w wykonaniu zabezpieczenia i odnowienia muru.

6. Sprawozdanie o stanie bezrobocia w mieście (zał. nr 2).

Pan Przewodniczący powitał Zastępcę Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy dodał przy tym, że wszyscy radni otrzymali szczegółowy materiał przygotowany przez PUP.

Przystąpiono do zadawania pytań:

Radny Pan **Zdzisław Duda** zapytał jak wygląda sytuacja na rynku robót publicznych i robót interwencyjnych czy one istnieją, czy są okrojone, czy jest zwiększona liczba osób, które mogą pracować czy jest ona mniejsza.

Radny Pan **Zygmunt Żerkowski** – stwierdził, że miasto Kłodzko wykonuje dosyć dużo inwestycji, m.in. czyszczenie Kanału Młynówka, rewitalizacja Parku Strażackiego, remont dróg pyta więc czy urząd pracy to odczuwa, jak ta sytuacja wpłynęła na rynek pracy, czy przez to zmniejszyło się bezrobocie w powiecie kłodzkim.

Przewodniczący **Piotr Brzostowicz** zapytał o staże - czy prawdą jest, że na terenie powiatu ilość ich zmalała 10-krotnie w stosunku do roku ubiegłego. Drugie pytanie dotyczy tego jacy fachowcy są potrzebni na naszym rynku pracy.

Zastępca Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy Pan **Edward Węglarz** wyjaśnił, że ten rok, podobnie jak ubiegły, jest rokiem dość trudnym na rynku pracy. Środki finansowe w roku ubiegłym były relatywnie bardzo wysokie, gdyż wynosiły ponad 43 mln. zł, zawarto 1642 staże – było to bardzo dużo. W tym roku będzie to 650. 43 mln. zł to były środki na koniec roku. W miarę upływu roku dodatkowo wpływają środki finansowe na konto urzędu pracy. Na ten rok otrzymano 14 mln. zł. Jeśli chodzi o roboty publiczne i interwencyjne z uwagi na to, że są mniejsze środki na aktywne formy bezrobocia, również środki z funduszu pracy z EFS na aktywne formy tak jak staże, roboty publiczne i interwencyjne one są mniejsze, przez co zawiera się mniejszą ilość umów. Każde gminy są traktowane równo i uczciwie. Nie faworyzuje się jednej gminy kosztem drugiej, podział dokonywany jest w stosunku do mieszkańców, jest stały kontakt z Panami Burmistrzami – tak więc nikt nie jest pokrzywdzony w tym zakresie.

Czy PUP odczuwa spadek bezrobocia? Dzięki wszystkim inwestycjom, które realizuje miasto Kłodzko w tym również inne miasta na terenie powiatu kłodzkiego - to bezrobocie spada. W roku ubiegłym dzięki temu było ponad 2 000 miejsc pracy. Środki pochodziły z funduszu pracy i z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Pan Przewodniczący przypomniał, że pytał o fachowców jacy są poszukiwani na naszym rynku pracy.

Pan Dyrektor wyjaśnił, że jeżeli chodzi o fachowców to wiadomo, że jesteśmy rynkiem turystycznym, potrzebujemy takich ludzi jak kucharzy, którzy będą obsługiwać hotele i pensjonaty. Potrzebni są również nauczyciele. Zawody budowlane szczególnie są preferowane w miesiącach letnich, natomiast w miesiącach zimowych to one generują bezrobocie.

Radna Pani **Elżbieta Żytyńska** zapytała czy w stosunku do osób bezrobotnych, które zamierzają wyjechać za granicę PUP analizuje potrzeby rynku pracy, czy osoby te uczestniczą w szkoleniach, kursach, programach, które przekwalifikują osoby dostosowując ich do określonych potrzeb - tak aby zatrzymać te osoby.

Pan **E. Węglarz** wyjaśnił, że PUP prowadzi cały szereg szkoleń, wcześniej badany jest rynek pracy, jakie jest zapotrzebowanie na poszczególne zawody i tak dostosowuje się formy szkoleń, aby część młodych ludzi zatrzymać w kraju, niestety na pewno część z tych osób wyjedzie. Bezrobocie na koniec miesiąca marca w powiecie kłodzkim szacuje się na 26%, jest ono bardzo duże, pracodawcy nie mają tylu miejsc pracy, nie ma tych ofert, które są oczekiwane. Część młodych ludzi wyjeżdża do dużych miast, część natomiast na zachód Europy. Nie mniej jednak osoby te zdobywają nowe doświadczenia, kwalifikacje, zdobywają kapitał, wracają i zakładają firmy. W roku ubiegłym dzięki dotacjom z PUP na terenie powiatu utworzono 542 firmy, jest to działalność gospodarcza, która funkcjonuje. Badania prowadzono w latach 2007 – 2008 – stwierdzono, że 50,2% firm utrzymuje się na rynku, 17% zawiesiło działalność, pozostałe firmy zamknęły działalność. Dane te dobrze rokują na przyszłość jednak problem tkwi w podatkach, gdyby one były niższe, mniejsze wówczas i to bezrobocie byłoby znacznie mniejsze.

Radny Pan **Zygmunt Żerkowski** odniósł się do kwestii realizowanych inwestycji na terenie miasta i powiatu w kontekście zatrudnienia osób bezrobotnych przy ich realizacji. Ostatnio radny słyszał niezadowolone ze strony burmistrza kiedy to na inwestycji *Kryta pływalnia* robotnicy z Kłodzka nie sprawdzali się – nie wiadomo czy była to kwestia szkoleń czy innych uwarunkowań. Smutne jest, że inwestycja warta ponad 20 mln. nie przyniosła zysku na miejscowym rynku pracy. Pana radnego interesuje czy biuro pracy ma analizę tego co się dzieje w powiecie kłodzkim, jak inwestycje ze

środków UE i z budżetu miasta mają przełożenie na rynek pracy, czy przez to odczuwa się zmniejszenie bezrobocia, czy pod realizowane inwestycje szkoleni są fachowcy, aby później mieli pracę na inwestycjach jakie są finansowane ze środków samorządu terytorialnego.

Radny Pan **Zdzisław Duda** zapytał czy jest możliwe, aby w Kłodzku było 8% bezrobocie.

Pan Z. Duda podziękował Panu Dyrektorowi PUP za udzielaną pomoc, ilekroć Pan radny zwraca się w imieniu mieszkańców Kłodzka o jakąkolwiek pomoc zawsze ją otrzymuje, dziękuje więc za wsparcie i fachowość.

Radny **Pan Marian Kłusak** stwierdził, że osoby które wyjeżdżają za granicę do pracy ściągają tam swoją rodzinę mało kto wraca do Kłodzka.

Radna Pani **Danuta Kołt** prosi Pana Dyrektora o potwierdzenie, bądź zdementowanie, pewnej informacji: czy jest przepis, który nakłada pracodawcy obowiązek zatrudnienia stażysty po odbytym stażu, czy też bez żadnych konsekwencji stażysta może rozstać się z pracodawcą.

Radna Pani **Teresa Ludwin** podziękowała Dyrekcji PUP i pracownikom za zrozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych i zaprogramowanie dla nich realizacji staży. W poprzednim roku z dobrym skutkiem osoby te spełniały się i realizowały na stażach. W tym roku również rozumiano potrzeby osób niepełnosprawnych – za to wszystko Pani radna serdecznie dziękuje.

Zastępca Dyrektora PUP Pan **Edward Węglarz** wyjaśnił, że urząd pracy prowadzi badania, ile osób wyjeżdża i ile osób przyjeżdża z za granicy. Osoby które wracają zakładają firmy, posiadają kapitał i pomysły podpatrzone na świecie. Niektóre z nich doskonale sobie radzą. Z pewnością nie jest satysfakcją to, że nie można zapewnić w kraju tym ludziom możliwości pracy i rozwoju. Jednak jeżeli nie możemy pomóc to przynajmniej nie utrudniajmy, stwarzajmy takie sytuacje, aby ta młodzież mogła wrócić i miała znacznie lepsze warunki.

Na pytanie czy jest możliwe w Kłodzku 8% bezrobocie Pan Dyrektor wyjaśnił, że teoretycznie jest to możliwe, na pewno nie jest tak w tej chwili. Miejsca pracy tworzą pracodawcy, im trzeba ułatwiać życie, im trzeba pomagać, trzeba ściągać inwestorów, a przez to bezrobocie radykalnie się zmniejszy.

Na pytanie dotyczące obowiązku zatrudnienia po stażu wyjaśnił, że w tej chwili wymagane jest, aby po stażu młody człowiek otrzymał półroczne zatrudnienie.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** w imieniu Klubu Radnych Platformy Obywatelskiej podziękowała za wszelką pomoc z jaką zwracają się do PUP w imieniu mieszkańców, którzy tej pomocy potrzebują.

Radny Pan **Ryszard Wójcik** zapytał jak liczony jest poziom bezrobocia, przy tak znacznych zmianach w liczbie mieszkańców Kłodzka, gdzie w ostatnim czasie 3 tys. mieszkańców na stałe ubyło z Kłodzka. Pan radny pyta kto to liczy: Powiatowy Urząd Pracy czy Urząd Statystyczny.

Pan Dyrektor wyjaśnił, że poziom bezrobocia liczy Urząd Statystyczny. Rzeczywiście jest tendencja, że ubywa mieszkańców powiatu kłodzkiego w zasadzie w każdej gminie. Przyczyn jest wiele: część osób wyjeżdża do dużego miasta, ponadto wyże demograficzne z lat powojennych maleją, mieszkańcy powoli odchodzą na emeryturę, niestety część umiera – doświadczają tego inne miasta i regiony oczywiście jedną z przyczyn jest bezrobocie.

Radna Pani **Elżbieta Żytyńska** prosi o podanie przykładów firm, które zostały ostatnio założone.

Zastępca Dyrektora Pan **E. Węglarz** zaprasza Panią radną do urzędu pracy, gdzie zostaną podane dokładne dane. Taką informację Pan Dyrektor może zdobyć i przekazać zainteresowanym radnym.

Radny Pan **Zdzisław Duda** zapytał Pana Burmistrza jakie instrumenty podejmuje miasto w celu zwalczania bezrobocia, prosi o podanie przykładu.

Radny Pan **Zygmunt Żerkowski** ponownie pyta o szkolenia, ile urząd pracy przeznaczają środków w skali roku na dostosowanie ludzi do rynku pracy.

Pan Dyrektor wyjaśnił, że urząd pracy prowadzi szkolenia, budżet na ten cel zajmuje bardzo ważną pozycję. W roku ubiegłym była to kwota ponad 1mln. zł w tym roku zaplanowano na szkolenia z Funduszu Pracy 406 000 zł i z EFS – 305 000 zł czyli w sumie ponad 700 000 zł. Szkolenia prowadzone są w różnych formach: grupowej i indywidualnej oraz z zakresu studiów podyplomowych. Tych szkoleń jest bardzo dużo, wnioski składają bezrobotni. Wcześniej prowadzone są badania rynku pracy i również materiały te przekazywane są szkołom.

Wiceprzewodniczący Pan **Grzegorz Muskała** stwierdził, że walkę z bezrobociem można porównać do współdziałania z różnymi podmiotami gospodarczymi. Nad tym stoi zawsze jakiś dyrygent, jak nad orkiestrą jeśli składa się ona ze wspianych muzyków, ale dyrygent jest słaby to ta orkiestra nie będzie grała tak jak potrzeba. W powiecie kłodzkim procent bezrobocia jest wyższy, w Kłodzku jest mniejszy. W Ząbkowicach jest tragiczna sytuacja o czym Pan Muskała wie po rozmowie z jednym z kierowników urzędu pracy.

Radny Pan **Zdzisław Duda** pyta skąd pochodzą te dane, Pan radny Duda ma informację, że w Kłodzku jest większe bezrobocie niż w Ząbkowicach – i te dane są sprawdzone, Kłodzko jako powiat ma największe bezrobocie w skali Dolnego Śląska. Prosi aby się nie mijać z prawdą. Radny Pan Zdzisław Duda twierdzi, że mimo braku dokładnych danych w Kłodzku bezrobocie może być w granicach 24 %.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** stwierdził, że z materiałów wynika, że Kłodzko na 31.03.2011r. ma 2167 bezrobotnych.

Pan **E. Węglarz** uznał, że z pewnością jest to za duża liczba w stosunku co do możliwości, wszyscy chcieliby, aby bezrobocie było mniejsze. Kłodzko jest po środku, rzeczywiście miasto Ząbkowice ma relatywnie dość wysoki stopień bezrobocia. Od miesiąca kwietnia obserwuje się spadek bezrobocia. PUP nie ma danych procentowych, bowiem nie są badane ilości osób czynnych zawodowo, a to jest stosunek do ilości osób bezrobotnych.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** stwierdziła że ubiegający się o dotacje z Powiatowego Urzędu Pracy na stworzenie własnego biznesu (to jest 540 podmiotów, które powstały na naszym rynku) otrzymali określone kwoty pomocy. Warunkiem otrzymania tej pomocy jest przynajmniej 12-miesięczny czas pozostawania aktywnym zawodowo i utrzymanie firmy. Pani radna obserwuje, że ludzie rzeczywiście dostają dotację, otwierają firmy, ale po upływie obowiązkowych 12 miesięcy zamykają te interesy ponieważ muszą do tego dokładać. Są to np. jednoosobowe zakłady fryzjerskie, klejenie tipsów. Są to różne inicjatywy, które często podejmują panie z wyższym wykształceniem, dla których nie ma pracy na naszym rynku i w najbliższej okolicy, otwierają takie interesy i niestety z konieczności dopłacają do tego pożyczają pieniądze aby zapłacić składkę na ubezpieczenie społeczne, aby rozliczyć się z Urzędem Skarbowym i po okresie tej karencji firmę zamykają – taka jest rzeczywistość – stwierdza Pani radna C. Włodarczyk

Zastępca Burmistrza Miasta Kłodzka Pan **Henryk Urbanowski** odnosząc się do pytania radnego Dudy jakich instrumentów używa burmistrz wyjaśnił, że burmistrz ma instrumenty w postaci Rady Miejskiej. To Rada Miejska uchwałą nakłada obowiązek na burmistrza co ma wykonać - oczywiście na propozycje burmistrza. Po zakończonej inwestycji na ul. Objazdowej powstało szereg nowych

podmiotów gospodarczych. Sprzedając nieruchomości niezabudowane np. kino Cinema 3D dawano warunek, że w ciągu dwóch lat ma powstać taka instytucja, która zatrudnia kilkaset osób. Basen to również około 30 miejsc pracy. Inwestycje które zostaną zakończone w tym roku to m.in. remont Wielkiego Kleszcza na twierdzy to 17 – 18 etatów pracy. Każdy rozwój miasta, dodatkowe uzbrojenie terenów, umożliwienie dojazdu do działek, zrobienie dróg – są to formy, które same nakręcają rynek pracy.

Radny Pan **Zdzisław Duda** cieszy się z powodu nowych 800 miejsc pracy, ale smuci się z powodu straty ponad 800 miejsc pracy w małych firmach, nawet urząd pracy nie ma takich danych jak pan radny bo chodząc za reklamą jest w każdej małej firmie i wie jaki jest bilans – jest on na minusie więc nie szczyćmy się tym czego sami nie dokonaliśmy - dodaje radny Z. Duda.

Radna Pani **Danuta Kołt** złożyła na ręce Pana Zastępcy Dyrektora podziękowanie za całą pracę, a także za to, że zatrudniają wspianiałych fachowców – społeczników, Pani radna ma tu na uwadze kolegę radnego Grzegorza Wnuka. Wielokrotnie zwracała się do Grzegorza o pomoc w różnych sprawach ludzkich i zawsze tej pomocy udzielał.

Radny Pan **Stanisław Ferenc** stwierdził, że większość możliwości leży w szkolnictwie, które jest w rękach starostwa. W roku 1980 Pan radny przeprowadził się z Wrocławia do Kłodzka bo w Kotlinie Kłodzkiej brakowało elektryków, elektromonterów. Przyjeżdżając do Kłodzka było zapewnione miejsce pracy i to bardzo dobrze płatne – taka była rzeczywistość w latach 80- tych. Obecnie nie ma zmian w szkolnictwie średnim i wyższym, brak specjalistycznych urządzeń na których młodzież zdobywałaby określone umiejętności oczywiście wszystko to związane jest z odpowiednim finansowaniem szkolnictwa.

Zastępca Burmistrza Miasta Kłodzka Pan **Henryk Urbanowski** dodał, że urząd miasta nie może, tak jak inny podmiot gospodarczy, ubiegać się o dotacje do stanowiska pracy ponieważ urzędy takich dotacji nie otrzymują. Dlatego też urząd nie jest rejestrowany ile utworzył miejsc pracy.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** podziękował serdecznie Panu Zastępcy Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy za przygotowanie obszernego materiału, za obecność na sesji i udzielanie wszelkich wyjaśnień, natomiast Państwu radnym za owocną dyskusję.

7. Stan sanitarny miasta (zał. nr 3).

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** przywitał Panią **Teresa Józefiak** Dyrektor Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej. Radni otrzymali obszerny materiał obrazujący ocenę stanu bezpieczeństwa sanitarnego za 2010 rok na terenie miasta Kłodzka na podstawie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Kłodzku.

Dyrektor PSSE Pani **Teresa Józefiak** poinformowała, że jeżeli chodzi o sytuację sanitarno – epidemiologiczną na terenie miasta Kłodzka należy uznać, że jest ona dobra. Obiekty żywienia i żywności w związku z tym, że przedsiębiorcy mają obowiązek wdrażania i realizowania zasad dobrej praktyki produkcyjnej i dobrej praktyki higienicznej oraz tzw. HACCP czyli systemu zagrożeń krytycznych punktów kontroli i ta świadomość zdrowotna tych przedsiębiorców się podnosi, a tym samym stan sanitarny i bezpieczeństwo zdrowotne środków spożywczych są jak najbardziej bezpieczne. Zachorowania jeśli chodzi o choroby zakaźne mają tendencję spadkową. Był nieznaczny wzrost zachorowań na boreliozę tzn. więcej o 1 przypadek niż w roku 2009. Pani Dyrektor zaznaczyła, że jest to odwrotna tendencja aniżeli sytuacja w zakresie zachorowania na

boreliozę na obszarze powiatu, ponieważ wzrost zachorowań na boreliozę na terenie powiatu wystąpił ponad 20 razy w stosunku do roku 2000 czyli jeżeli chodzi o miasto Kłodzko to mamy zapadalność i zachorowalność niższą niż w 2009 roku. W kwestii szczepień ochronnych wyszczepialność dzieci na terenie miasta Kłodzka jest na dobrym poziomie z wyjątkiem szczepień przeciwko śwince, odrze i różyczce, te szczepienia będą opóźnione ze względu na nieregularne dostawy szczepionek. Na terenie powiatu kłodzkiego wystąpił znaczny wzrost zachorowań na różyczkę w populacji męskiej. Stało się tak dlatego, że chłopcy w wieku gimnazjalnym nie byli szczepieni tzw. szczepionką skojarzoną przeciwko śwince, odrze i różyczce, taką szczepionką były szczepione tylko dziewczynki. Od kilku lat szczepi się również chłopców ale jeszcze ta populacja, która zachorowała w 2010 nie była szczepiona przeciwko różyczce – stąd wzrost zachorowań na tę chorobę. Nie notowano na terenie miasta Kłodzka zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową jak również na niebezpieczną grypę wywołaną wirusem AH1 N1. Wracając do szczepień ochronnych Pani Dyrektor zaznaczyła, że szczepienia ochronne są obowiązkowe - ale nie przymusowe. Decyzje o zaszczepieniu dziecka podejmują rodzice. Oczywiście jest obowiązek zgodnie z kalendarzem szczepień, rodzic powinien dziecko zaszczepić, natomiast jeżeli nie wyraża takiej decyzji i woli nikt nie ma prawa zmusić rodzica do tego żeby dziecko zaszczepił. Jeżeli chodzi o szczepienia przeciwko chorobom zakaźnym wieku dziecięcego jest bardzo dobra. Pani Teresa Józefiak zwróciła również uwagę na szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi te szczepienia relatywnie w stosunku do innych szczepień są niższe bo w granicach 60%, dotyczy to głównie szczepień uzupełniających, którymi szczepi się dzieci w drugim roku życia, drugie szczepienie uzupełniające uzależnione jest od tego, w którym momencie roku kalendarzowego dziecko się urodzi. Jeżeli urodzi się na początku roku kalendarzowego to jest możliwość, że zostanie zaszczepione dawką uzupełniającą w tym samym roku, jeżeli jednak urodzi się po pierwszym kwartale szczepienie uzupełniające jest w następnym roku kalendarzowym i stąd ta różnica.

Zakłady żywienia i żywności – najczęstsze uchybienia to przede wszystkim zły stan sanitarno – higieniczny pomieszczeń i urządzeń chłodniczych, zdarza się jeszcze, ale już coraz rzadziej, brak książeczek zdrowia, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych oraz żywność przeterminowana. Na te nieprawidłowości uwagę powinni zwracać wszyscy tzn. klienci, konsumenci bowiem pracownicy inspekcji sanitarnej nie są w stanie być o każdej porze dnia choć gwarantuje to niejako ustawa o państwowej inspekcji sanitarnej, że pracownicy mogą wejść o każdej porze dnia i nocy do zakładu i przeprowadzić kontrolę, jednak ze względów kadrowych i organizacyjnych nie są w stanie być wszędzie, tam gdzie w danym momencie dzieje się źle, bądź występują jakieś nieprawidłowości. Powiatowa Stacja reaguje na wszystkie nieprawidłowości, na wszystkie skargi i interwencje, nawet reaguje na anonimy jakie przychodzą do sanepidu. W roku 2010 do powiatowej stacji wpłynęło łącznie takich interwencji 111 w ramach własnych kompetencji interwencji tych załatwiono około 93. Te interwencje, które są poza kompetencją powiatowej stacji przekazywane są do urzędów do załatwienia zgodnie z ich kompetencjami. Natomiast nigdy nie jest tak, że sprawy są zostawiane i nic się z tym nie dzieje. Reaguje się również na sygnały telefoniczne, powiatowa stacja jest zobligowana do tego, że jeżeli dany środek spożywczy czy przedmiot użytku może zagrażać zdrowiu czy życiu to jest natychmiastowa reakcja sanepidu. W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywienia i żywności funkcjonuje tzw. system RASFF i system RAPEX – są to powiadomienia. W systemie RAPEX podejmowane są działania po podjęciu

powiadomienia o niebezpiecznym przedmiocie użytku, bądź też kosmetyku. W przypadku systemu RASFF-u jest to powiadomienie alarmowe o niebezpiecznym środku spożywcym, który może znaleźć się w obrocie na terenie naszego powiatu. Powiatowa stacja jest zobowiązana do tego, aby po otrzymaniu takich powiadomień podjąć jak najszybciej działania zmierzające ku temu, aby stwierdzić czy dany, niebezpieczny środek, przedmiot użytku czy kosmetyk znajduje się w obrocie czy nie. Jeżeli on się znajduje to jest zobowiązanie do wycofania i zakazu dystrybucji tych środków. Jeżeli chodzi o bezpieczeństwo wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi to z pobranych próbek do badań zarówno mikrobiologicznych jak i fizykochemicznych można określić, że jakość wody przeznaczonej do spożycia na terenie miasta Kłodzka jest dobra. Stwierdzano tylko niewielkie przekroczenia mętności czy też żelaza, ale są to parametry fizykochemiczne, które bezpośrednio nie wpływają, czy też nie zagrażają zdrowiu czy życiu, one bardziej wpływają na korozję urządzeń produkujących wodę, nie mają one bezpośredniego zagrożenia na zdrowie naszej społeczności. Obiekty oświatowo - wychowawcze w tym przypadku z roku na rok standard i stan sanitarno - porządkowy w tych obiektach ulega poprawie - co bardzo cieszy. Świadomość jest coraz wyższa, a to wpływa na stan sanitarnego miasta.

Radna Pani **Elżbieta Żytyńska** zapytała czy w związku z tym, że zbliżają się wakacje sanepid przygotował siły i środki na to, aby zabezpieczyć temat związany z przyjazdem kolonistów pod kątem zabezpieczenia przed grupowymi zatruciami itp.

Pani Dyrektor poinformowała, że od ubiegłego roku inspekcja sanitarna już nie ma obowiązku kwalifikacji obiektów na wypoczynek letni i zimowy. Przygotowanie obiektów leży w obowiązku organizatora. Inspekcja sanitarna prowadzi tylko bieżący nadzór. Czyli jeżeli kuratorium zgłosi, że na terenie miasta Kłodzka, czy powiatu kłodzkiego, zgłoszone są obiekty to obejmowany jest nadzór nad nimi ale już w trakcie. Inspekcja już nie kwalifikuje tych obiektów za nim dzieci przyjadą na wypoczynek. Z obserwacji ubiegłego roku wynika, że było wiele nieprawidłowości, było wiele problemów, a obiekty nie zawsze spełniały wymagania i standardy.

Radna Pani **Elżbieta Żytyńska** zapytała również o to, czy powiatowa inspekcja sanitarna posiada informacje, ulotki na temat boreliozy, jak się ustrzec choroby i jak zachować się w sytuacji zakażenia. Czy informacje te są dystrybuowane i w jakie miejsca.

Pani **Dyrektor** wyjaśniła, że jeżeli ktoś zgłosi się do powiatowej stacji otrzyma takie informacje, podejmowane są również działania w trakcie nadzoru nad obiektami wypoczynku dzieci, Panie odwiedzają ośrodki, prowadzą pogadanki i dystrybuują te materiały.

Pani radna **Elżbieta Żytyńska** poprosiła o kontakt z Panią Dyrektor w celu możliwości dystrybucji tych informacji w obiekcie Galeria Twierdza.

Radny Pan **Tomasz Żabski** zapytał czy powiatowa stacja sanitarna monitoruje obecny stan Młynówki, czy są ewentualne zagrożenia epidemiologiczne związane z tym, że w Młynówce nie ma wody. Czy monitorowany jest stan Kłodzka i okolic w związku z katastrofą w Fukushima.

Pani **Dyrektor** wyjaśniła, że jeżeli chodzi o Młynówkę są to kompetencje ochrony środowiska, sanepid nie prowadzi nadzoru, natomiast jeżeli chodzi o zagrożenie związane z wydarzeniem w Japonii to na terenie miasta Kłodzka nie ma środków skażonych.

Radny Pan **Tadeusz Kmiecik** zapytał czy jest zamysł, aby w szkołach uruchomić dyżury higienistek lub lekarzy stomatologów.

Pani **Dyrektor** podała, że nie jest to w kompetencji inspekcji sanitarnej.

Radny Pan **Armin Jarosz** zapytał czy powiatowa inspekcja sanitarna prowadzi badania infrastruktury sportowej, chodzi tu o sale gimnastyczne, czy wykonywane są pomiary natężenia hałasu, oświetlenia, ilości osób ćwiczących do powierzchni – czy to leży w kompetencjach inspekcji. Pani **Dyrektor** wyjaśniła, że nie leży to w kompetencjach inspekcji sanitarnej dlatego, że obowiązek przeprowadzenia takich badań ma przedsiębiorca, organizator który organizuje pewne przedsięwzięcia na terenie sali, natomiast w przypadku kiedy występowałoby jakieś zagrożenie i byłaby zgłoszona interwencja to wówczas podejmowane są określone działania, powiatowa inspekcja sanitarna dokonuje kontroli. W strukturach powiatowej stacji sanitarno – epidemiologicznej oprócz laboratorium badania wody i mikrobiologii lekarskiej nie ma laboratorium jeśli chodzi o badania środowiskowe w sensie pomiaru hałasu, takie badania przeprowadza laboratorium przy powiatowej stacji sanitarno – epidemiologicznej w Ząbkowicach i są to najczęściej badania na zlecenie.

Radny Pan **Marian Klusak** zapytał czy badany jest skład spożywczy chleba.

Pani **Dyrektor** wyjaśniła, że jakością spożywczą, ceną i wagami zajmuje się inspekcja handlowa nie zajmuje się inspekcja sanitarna.

Pani **Dyrektor** poruszyła problem tzw. kąpieliska na Nysie Kłodzkiej. Są nowe przepisy od miesiąca lutego minister środowiska wydał rozporządzenie w sprawie wymagań co do kąpielisk i miejsc zwyczajowo przeznaczonych do kąpeli. Miejsce na Nysie Kłodzkiej nie jest miejscem przeznaczonym do kąpeli - tak uważa Pani Dyrektor, natomiast decyzję podejmuje Burmistrz. Jakość wody w tym miejscu, w ubiegłym roku, była nie najlepsza jeżeli chodzi o bakteriologiczne parametry. W związku z czym inspekcja sanitarna nie ma obowiązku prowadzenia nadzoru nad jakością tej wody, bowiem nie jest to kąpielisko zgłoszone, to nie jest miejsce przeznaczone zwyczajowo do kąpeli dlatego też Pani Dyrektor ma prośbę aby oznaczyć to miejsce, że nie jest ono przeznaczone do kąpeli ponieważ nikt do tej pory nie zgłosił tego ani jako kąpielisko, ani jako miejsce przeznaczone do kąpeli.

Radny Pan **Ryszard Wójcik** stwierdził, że Pani Dyrektor poruszyła bardzo ważny problem, bowiem każdy obywatel na bazie zwykłego korzystania z wody może się kąpać tam gdzie chce – jest to prawo powszechnie obowiązujące. Tak więc wskazana byłaby informacja, że woda jest bakteriologicznie skażona.

Radny Pan **Armin Jarosz** zapytał czy kąpielisko nad rzeką Nysą jest oficjalnie zgłoszone do powiatowej stacji sanitarno – epidemiologicznej.

Pani **Dyrektor** poinformował, że nie ma takiego zgłoszenia.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** finalizując dyskusję podziękował radnym za aktywność, a Pani **Dyrektor Teresie Józefiak** za udzielanie wszelkich wyjaśnień i udział w obradach sesji.

8. Kłodzka architektura przed i powojenna.

Wprowadzając w powyższy temat Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poinformował, że filozofia jest taka, aby architekturę kłodzką przed i powojenną potraktować jako produkt turystyczny naszego miasta, aby docelowo turyści chętnie odwiedzali Kłodzko. Formuła jest taka, że będzie prezentacja przedstawiona przez kłodzyczankę Panią **Ewę Kielar** Miejskiego Konserwatora Zabytków oraz przez wrocławianina architekta Pana **Dominika Góreckiego**.

Głos zabrała **Pani Ewa Kielar**. Poinformowała zebranych, że zaprezentuje kłodzką architekturę przedwojenną w formie referatu składającego się z dwóch części.

Część I. Zarys rozwoju przestrzennego miasta. Uwarunkowania historyczno-przyrodnicze.

Przed nastaniem epoki lodowcowej rzeka Nysa Kłodzka omijała szerokim łukiem od zachodu miejsce gdzie dzisiaj rozłożyło się Kłodzko a Góra Forteczna i Owcza Góra stanowiły jeden skalisty masyw. Dwukrotne „wizyty” lądolodu w Kotlinie Kłodzkiej (430 – 220 tys. lat temu) spowodowały, że koryto rzeki zostało zasypane osadami morenowymi, rzecznyymi i lodowcowymi. Po wycofaniu się lodowca rzeka nie odnalazła swojego pierwotnego koryta i wyżłobiła sobie inne – przez środek skalistego masywu. Stworzyła w ten sposób wąską dolinę – wymarzone strategiczne miejsce do kontrolowania transsudeckiej drogi łączącej południe z północą Europy (il-01). Naturalnym zjawiskiem stał się zatem rozwój osadnictwa na Fortecznej Górze.

Ze względu na brak systematycznych badań archeologicznych na terenie starego miasta nie można zrekonstruować dokładnie pierwotnego kompleksu osadniczego. Osadnictwo to nie pozostawiło żadnych śladów w jego określeniu polegamy jedynie na kronikarzach owych czasów. I tak pierwszą pisaną wzmiankę o grodzie obronnym wznoszącym się na szczycie góry znajdujemy u XII-wiecznego kronikarza czeskiego Kosmasa. Najprawdopodobniej był to zespół budowli drewnianych otoczonych palisadą, należący w 981 r. do możnowładcy czeskiego Sławnika. Na stoku góry, u stóp grodu, rozwinęły się dwa podgrodzia: jedno wcześniejsze (wzdłuż dzisiejszej ulicy Czeskiej) z ludnością słowiańską, drugie (wzdłuż dzisiejszej ulicy Łukasińskiego) z ludnością niemiecką. U zbiegu tych osad zlokalizowany był plac targowy, w przybliżeniu w miejscu dzisiejszego rynku.

Na początku XII w. książę Sobiesław zdobywa gród i podpala fortyfikacje drewniane a następnie odbudowuje go i umacnia już jako władca Czech. Wtedy powstaje prawdopodobnie murowana tzw. „wieża pogańska” i murowany tzw. „kościół pogański” pod wezwaniem Marii Panny - najstarsza świątynia kłodzka. Drugi kościół św. Wacława zwany „targowym” zbudowano ok. 1180r. Sprowadzony w tym czasie zakon joannitów otrzymał obydwie kościoły. Joannici założyli także szpital, swoje zabudowania mieszkalne, a ok. 100 lat później kościół św. Jerzego. Podsumowując, ok. 1200 r. Kłodzko przedstawiało się znacznie, jak na ówczesne stosunki: gród, dwa kościoły, targ z osadą targową oraz siedziba joannitów wraz ze szpitalem (il-02).

Dokument lokacyjny Kłodzka nie zachował się. Przypuszcza się, że nadanie miastu prawa magdeburskiego nastąpiło za panowania Otokara II (w latach 1253-1278). Granice Miasta wyznaczały fortyfikacje drewniano-ziemne, a od końca XIII w. murowane. Składały się one z pojedynczego muru i czterech bram – Czeskiej, Zielonej, Mostowej i Ząbkowickiej, z czego dwie ostatnie były podwójne. Istniały ponadto furty: Wodna i Łazienna. Mury przebiegały również po stokach Góry Fortecznej włączając zamek (od 1300 r. „zamek mieszkalny wysokiej klasy komfortu i piękna”) do systemu obronnego miasta. Z końcem XIII w. powstały prawdopodobnie pierwsze wyrobiska ziemne, rozbudowane później w gęstą sieć piwnic i korytarzy podziemnych. Służyły one do celów gospodarczo-magazynowych i pełniły rolę schronienia dla ludzi w czasie walk toczących się w mieście.

Przestrzeń w obrębie murów miejskich była dość wcześnie zapełniona zabudową. Wskazuje na to budowa w 1250 r kościoła poza murami miasta – na Wyspie Piasek – przez sprowadzonych do Kłodzka franciszkanów (minorytów).

Ratusz kłodzki ukazuje się w źródłach po raz pierwszy w 1344 r. – początkowo drewniany, po pożarze w 1366 r. odbudowany jako murowany. Od tego roku obowiązuje ordynacja pożarowa, działa już pierwsza cegielnia.

W 1349 r. arcybiskup Arnost sprowadza do miasta augustianów fundując im klasztor i kolegiatę na płd-zach. stoku Fortecznej Góry. Arnost funduje też kościół parafialny Wniebowzięcia NMP, którego budowę prowadzą joannici. Pod koniec XIV w. pojawiły się bruki, funkcjonowały również dwie łaźnie. Przedmieścia (w tym na Wyspie Piasek) istniały w Kłodzku już w XIII w. Musiały być dość gęsto zabudowane, skoro wielka powódź w 1310 r. „zabrała ogromną ilość domów i zatopiła do tysiąca dusz” (il-03).

Wiek XV okazał się trudniejszym okresem dla Miasta. W roku 1426 w związku z groźbą najazdu husyckiego, wzmocniono system obronny Miasta, powstał wtedy mur zewnętrzny. W 1428 r. zburzono kościół i klasztor franciszkanów, by nie dopuścić do ewentualnego usadowienia się tu nieprzyjaciela (husytów). W latach 1431-37 wzniesiono franciszkanom klasztor i kościół p.w. św. Anny w obrębie murów miejskich (przy dzisiejszej ul. Łukasińskiego). Również z powodu wojen husyckich przerwano prace nad budową murowanego gmachu obecnej fary.

W drugiej połowie wieku Kłodzko prześladowają liczne kataklizmy: powódzie, pożary i epidemie. Wszystko to doprowadziło do spadku liczby mieszkańców i zubożenia miasta. Do ożywienia miasta przyczyniło się ustanowienie go, w 1458 r., przez króla czeskiego Jerzego z Podbieraku, stolicą utworzonego wówczas hrabstwa kłodzkiego. Przebudowano i wzmocniono bramy miejskie i zamek.

W XVI w Kłodzko staje się stopniowo ośrodkiem protestantyzmu, jednak na materialny i kulturowy rozwój miasta zjawiska te nie mają znacniejszego wpływu. XVI w. upływa w Kłodzku pod znakiem prosperity, miasto przeżywa rozkwit gospodarczy, który pociąga za sobą ruch budowlany. Na pierwszy plan wysuwa się budownictwo mieszkaniowe. Wznosi się wiele murowanych domów w stylu renesansowym. Domy gotyckie otrzymują często nowe fasady, a przynajmniej portale i zmodernizowane szczyty. Powstaje kilka kamienic o przepięknych podcieniach w płn. pierzei rynku i wzdłuż ul. Czeskiej. Domy kryto gontami, a w drugiej połowie XVI w. zaczęto używać do krycia budynków użyteczności publicznej dachówki i łupka. W 1540 r. miasto uzyskało wodociąg, a w 40 lat później wieżę ciśnień i przebudowaną sieć wodociągową. W 1545 r. przebudowano ratusz – otrzymał on wtedy postać gmachu renesansowego. Po wielkim pożarze, w 1524 r. wytyczono „najmłodszą” na starówce ul. Browarną.

W związku ze wzrostem znaczenia broni palnej prowadzono prace nad podniesieniem obronności Miasta, gruntownie przebudowano mury obronne.

W 1557 r. budowniczy Lorenz Kirschke wznosi na Fortecznej Górze okazały renesansowy Zamek Niższy. Nad miastem góruje zespół dwóch zamków i kolegiata z klasztorem otoczone murami z dwiema bastcjami: północną i południową.

Wspomniane przeobrażenia religijne społeczeństwa kłodzkiego mają wpływ na budownictwo sakralne. Kościół i klasztor augustianów przekazano w 1595 r jezuitom (za około 20 lat wygnanym z miasta). W roku 1565 zbudowano nowy, murowany budynek komandorii joannitów na pl. Kościelnym. W XVI w. trwały prace nad rozbudową kościoła parafialnego w 1563 r. dach pokryto dachówką. Ok. 1542 r. rozebrano kościół św. Anny (nie był użytkowany od 1528 r.) a grunty przejęło miasto.

W drugiej połowie XVI w. wybrukowano ulice w mieście. W tym samym czasie nastąpiła silna rozbudowa przedmieść kłodzkich, zwłaszcza południowych i wschodnich. Ilość domów na przedmieściach wzrosła z 250 (w 1547 r.) do 700 na początku wojny trzydziestoletniej. Ich zabudowa stała się ciaśniejsza, szczególnie na Wyspie Piasek, gdzie wystąpiła zabudowa zwarta typu miejskiego – pojawiły się domy murowane (il-04).

Na początku XVII w. trwa pomyślny rozwój Kłodzka, ale w trakcie wojny 30-letniej miasto ponosi bardzo duże straty. Miasto i zamek bronią się przed oblegającymi wojskami cesarskimi do 1622 r., kiedy to hrabia Bernard von Thurn poddaje się Austriakom. W czasie oblężenia miasto ostrzeliwano z ciężkich dział, zniszczeniu uległo bardzo dużo domów. W 1633 r. kronika notuje straszliwą zarazę, a w 1639 r. w obawie oblężenia szwedzkiego rozebrano wiele domów na przedmieściach w celu odsłonięcia przedpoła twierdzy.

Jedynym efektem tego okresu była intensywna rozbudowa zamku. W latach 1620-22 nieznanymi z imienia holenderski inżynier buduje na północ od zamku Górny Szaniec oraz Duży Szaniec: dzieło koronowe złożone z trzech bastionów i łączących je kurtyn. Jest to pierwszy krok na drodze przekształcenia się obronnego zamku w nowożytną twierdzę. W 1627 r. wybuch prochu zniszczył całkowicie „wieżę pogańską”, usunięto też ruiny spalonego klasztoru augustianów.

W drugiej połowie XVII w. nastąpiła powolna odbudowa zniszczonego miasta. Najokazalsze z nowych budynków były dziełem jezuitów. W latach 1655 – 1690 wzniesli kolegium jezuickie wg projektu Carlo Lurago; poprzez przebudowę pięciu kamieniczek powstał konwikt jezuicki; jezuici wyremontowali również kościół parafialny i wyposażyli jego wnętrze w barokowy wystrój.

Z XVII w. pochodzi również barokowy kościół i klasztor franciszkanów na Wyspie Piasek oraz kościół przy ul. Łukasińskiego.

Trwa dalsza rozbudowa twierdzy m.in. osłonięcie dzieła koronowego dwoma rawelinami, budowa bastionów Dzwonnik i Alarmowy oraz kurtyny Tumskiej. Zamek służący jako koszary nadal stanowił centrum założenia i otoczony był rozległymi obwarowaniami.

W 1678 r. miasto powiększyło swój obszar przyłączając Ustronie Górne.

W 1742 r. w dziejach Miasta nastąpiła znacząca zmiana, bowiem władanie ziemią kłodzką przejęły Prusy. Poprzedziło to oblężenie przez wojska pruskie. Miasto broniło się ponad miesiąc, a twierdza prawie cztery miesiące. Król Fryderyk II docenił strategiczne położenie zdobytego miasta i zamku-twierdzy, przystępując natychmiast do jego generalnej przebudowy (il-05).

Od 1743 r. trwały ogromne prace fortyfikacyjne, które doprowadziły do wzniesienia potężnej twierdzy. Powstało wiele nowych dzieł obronnych m.in. Wielki i Mały Kleszcz, Kleszcz Tumski oraz wysunięta na północ reduta Żuraw. Całość osłonięto od północy i zachodu płaszczem z przedrowem, placami broni i drogą ukrytą.

Na wschodnim brzegu Nysy Kłodzkiej, na wzniesieniu zwanym Owcza Góra, wzniesiono fort posiłkowy. Już w 1743 r., na polecenie Fryderyka II, jego nadworny fortyfikator Walrave zaprojektował ufortyfikowanie Owczej Góry dla całkowitego zaryglowania strategicznego przejścia doliny Nysy Kłodzkiej. Prace prowadził von Wrede w latach 1745-50. Powstał wówczas samodzielny fort centralny o narysie 6-bocznej, nieregularnej gwiazdy, wzbogaconej od wschodu o kleszcze tworzące Koronę Niską a od zachodu o kleszcze zwane Koroną Wysoką. Od strony miasta wzniesiono okazałą Basteję Podkowa, dla osłony wjazdu do fortu.

W 1760 r. Kłodzko (i cały Śląsk) dostaje się na krótko pod panowanie austriackie. Już trzy lata później, na mocy traktatu w Hubertzburgu kończącego wojnę siedmioletnią, wraca z całym niemal Śląskiem pod panowanie pruskie.

W 1770 r., pod kierunkiem płk. Regelera, rozpoczyna się następny etap fortyfikowania twierdzy i Miasta. Całkowicie rozebrano obydwa zamki i wzniesiono w ich miejscu najwyżej położony wielki Donżon - skazamatowaną budowlę otaczającą wieloboczny dziedziniec, zaopatrzoną w cylindryczną wieżę obserwacyjną. Od strony Miasta spiętrzone kolejno: wieżę bastionową (dziś Bastion Widokowy), Słoniczoło Podzamcza i Bastion Wysoki osłaniający donżon od południa.

Rozbudowa twierdzy odbiła się niekorzystnie na rozwoju miasta. Najpierw w 1763 r. zlikwidowano najbliższe przedmieścia. Aż do 1887 r. obowiązywało ograniczenie ich zabudowy, miasto utraciło możliwość rozwoju poza murami.

Wzdłuż wewnętrznego muru miejskiego stanęły (w poł. XVIII w.) długim szeregiem koszary pruskie. Wzdłuż ul. Łukasińskiego wzniesiono koszary i wielkie magazyny prowiantowe.

Pod koniec XVIII w. miasto było nadal stolicą hrabstwa kłodzkiego, siedzibą dużego garnizonu. Leżało na ruchliwej trasie Wrocław – Praga, przejeżdżało tędy sporo podróżnych. Miało to też związek z rozwojem uzdrowisk przyciągających coraz więcej kuracjuszy (il-06, il-07).

Wiek XIX zaczął się w Kłodzku burzliwie. W 1807 r. miasto oblegały wojska napoleońskie, do zdobycia twierdzy jednak nie doszło, bowiem załoga poddała się. W czasie podpisywania aktu kapitulacji nadeszła wiadomość o rozejmie poprzedzającym zawarcie pokoju tyłżyckiego, co zakończyło działania wojenne.

Po zakończeniu wojen napoleońskich nastąpiło pewne ożywienie miasta, znacznie przyniosła dopiero druga połowa XIX w. Wynikało ono z rozwoju komunikacji, przemysłu i turystyki. Zbudowano już większość ważniejszych szos łączących Kłodzko z innymi miastami i kurortami. Do końca XIX w. funkcjonowały już połączenia kolejowe z Wrocławiem, Międzyzlesiem, Dusznikami Zdr. i Stroniem Śląskim. Rozwój komunikacji wymusił zniesienie ograniczeń w rozbudowie miasta. Ponieważ upadło również znaczenie militarne twierdzy, w 1887 r. anulowano zakaz zabudowy w rejonie fortecznym; w 1880 r. przystąpiono do rozbiórki bram i murów miejskich, w ich miejscu powstały promenady. W latach 1881-91 królewski geometra Max Krause sporządził plan regulacji przedmieść, w którym skorygowano przebieg istniejących ulic i wytyczono nowe. Urbanistyka przedmieść uwzględniała wcześniejszą ich zabudowę oraz kontynuowała przebieg ulic wychodzących ze starego miasta. Zabudowano wówczas najbliższe tereny wokół starego Miasta, szczególnie na południe od niego. Rozwijały się intensywnie również przedmieścia wschodnie. Powstało wtedy wiele gmachów użyteczności publicznej, większość na nowych terenach: szkoły, szpitale, urząd powiatowy i poczta, elektrownia, sąd, więzienie, dworzec kolejowy, bank i inne.

Przedmieścia północne (Ustronie, Leszczyzny) oraz wieś Goszyce włączona w 1890 r. w obręb miasta, charakteryzowały się zabudową zagrodową oraz licznymi folwarkami miejskimi. Luźna zabudowa przedmieść o niewielkim zagęszczeniu oraz duże obszary niezabudowane sprawiły, że w półn.-wsch. części obecnego miasta lokowano obiekty o funkcjach uciążliwych dla mieszkańców pozostałych dzielnic Kłodzka. W 1864 r. wzniesiono w Ustroniu gazownię, a w l. 1906-1907 rzeźnię miejską. Na terenie dawnych gruntów należących m.in. do majątku ziemskiego w Skibie założono w 1848 r. szpital dla biednych z terenu hrabstwa kłodzkiego (przy ob. ul. Szpitalnej), który przekształcono następnie w zakład psychiatryczny.

Na terenach wolnych od zabudowy zakładano także cmentarze. U stóp umocnień twierdzy głównej znajdował się od 1840 r. cmentarz garnizonowy – ob. park Św. Wojciecha przy ul. Noworudzkiej. W 1892 r. urządzono nowy cmentarz katolicki u zbiegu dawnych dróg prowadzących do Leszczyzny i Kudowy (ob. ul. Korytowska i Dusznicka).

Również w centrum miasta zachodziły zmiany. Spalony w 1886 r. ratusz odbudowano w stylu eklektycznym (sprzed pożaru zachowała się XVII-wieczna wieża). Powstało sporo kamienic czynszowych i oficyn w podwórkach. Wcześniejsze budynki ulegały różnym przeróbkom – dobudowy wyższych kondygnacji, przebudowa szczytów i elewacji a nawet całkowita modernizacja. Ostatnia ćwiartka XIX w. „znęca się” gremialnie nad parterami domów przerabianymi na modne lokale sklepowe. Pada ofiarą kilkadziesiąt portali wraz z bogatą stylową stolarką.

Duże znaczenie dla rozwoju miasta miało utworzenie towarzystwa turystycznego Glazer Gebirgsverein z siedzibą w Kłodzku. Towarzystwo rozwijało się bardzo szybko i już w latach międzywojennych zrzeszało ok. 10 tys. członków. Zajmowało się przede wszystkim budową i znakowaniem szlaków turystycznych, urządzeniem miejsc odpoczynku i punktów widokowych, propagowaniem turystyki i walorów ziemi kłodzkiej – również przez wydawnictwa. Kłodzko stało się na przełomie XIX i XX w. ważnym ośrodkiem turystycznym z udostępnioną do zwiedzania twierdzą (w szerszym zakresie niż obecnie), bazą hotelową, gospodami i schroniskami młodzieżowymi. Urządzono kąpielisko nad Nysą i stadion sportowy.

W okresie międzywojennym miasto rozbudowuje się głównie na przedmieściach. Powstały nowe dzielnice z zabudową jedno- i wielorodzinną, a w dolinie Jodłownika dzielnica przemysłowa z jedynymi większymi fabrykami w mieście. Jednak Kłodzko prosperowało głównie jako miejscowość turystyczna o dużym znaczeniu komunikacyjnym i usługowym.

W czasie drugiej wojny światowej zabudowa Kłodzka nie poniosła szkód (il-08).

Część II. Stan zachowania.

Ukształtowana przez prawie tysiącletnią historię struktura miasta (urbanistyka i architektura) zachowała się do dzisiaj w różnym stopniu.

Okres wczesnośredniowiecznego osadnictwa, przedlokacyjny, nie pozostawił żadnych trwałych śladów poza nielicznymi znaleziskami w postaci np. garnków glinianych. Można założyć, że niektóre nazwy są niematerialnymi relikdami najdawniejszej historii miasta np. bastion Wacława na twierdzy zlokalizowany jest w miejscu (lub w pobliżu) kościółka św. Wacława z 1180 r., a ul. Czeska pokrywa się z pierwszą drogą prowadzącą z podgrodzia w kierunku Czech.

ŚREDNIOWIECZE - GOTYK

Najstarsze zachowane w mieście budowle, lub ich fragmenty, pochodzą z końca XIII i z XIV-XV wieku.

Z fortyfikacji miejskich zachowały się jedynie fragmenty średniowiecznych murów, modernizowanych i przebudowywanych w późniejszych latach:

- odcinek na stoku twierdzy do dawnej Bramy Ząbkowickiej – mur zewnętrzny, przebudowany w XIX w,
- odcinek od ul. Łukasińskiego 24 do ul. Wodnej – mur wewnętrzny z dwiema basztami (jeden z najstarszych fragmentów) oraz mur zewnętrzny pozbawiony 1,5-metrowego zwieńczenia ze strzelnicami (il-09),

- odcinek od ul. Wodnej do Parku Sybiraków – mur wewnętrzny ukryty w ścianach budynków z widoczną basztą w ul. Wodna 12 (z później przepnutymi oknami) (il-10), oraz mur zewnętrzny zachowany na całej wysokości ze strzelnicami, przebudowywany w 1830 r., remontowany i wzmacniany w czasach współczesnych (il-11, il-12),
- odcinek od remizy strażackiej do twierdzy – mur wewnętrzny, w większości przemurowany, wzmacniany i rekonstruowany (il-13, il-14).

Związane również przypuszczalnie z obronnością wyrobiska podziemne przetrwały do naszych czasów. Począwszy od lat 60-tych XX w. poddane były kompleksowym zabiegom zabezpieczającym – inwentaryzacji, odgruzowaniu zawalonych fragmentów, remontom oraz wzmocnieniu poprzez wtórną obudowę. Część wyrobisk, zwłaszcza pod ulicami i placami, została zlikwidowana – szczelnie wypełniona specjalną mieszanką, w celu wyeliminowania występujących zapadlisk grożących ludziom i stojącej na wyrobiskach zabudowie. W trakcie tych prac, poprzez połączenie wybranych piwnic, utworzono podziemną trasę turystyczną. Istnieją jeszcze wyrobiska nie zbadane do dzisiaj np. przy ul. Niskiej (il-15).

Architektura gotycka pozostawiła nieliczne ślady w powstających w XIV w. murowanych kamienicach mieszczańskich. Są to układy murów i sklepień w piwnicach oraz pojedyncze elementy nadziemne np. portal ciosowy w budynku przy ul. Kościelnej 5 (il-16).

Pozostałością gotyckiego zespołu kościoła i klasztoru augustianów na Fortecznej Górze jest kamienne obramienie drzwiowe widoczne w kazamatkach Kurtyny Tumskiej. Również pobliska zachowana Studnia Tumska z 1393 r., wykuta w skale znajdowała się prawdopodobnie na terenie klasztoru. Najbardziej okazałym gotyckim zabytkiem w panoramie miasta jest kościół parafialny pw Wniebowzięcia NMP. Pomimo późniejszych przebudów prowadzonych głównie przez jezuitów – w 2 poł. XVII w i w XVIII w – zachował gotycką bryłę z detalem architektonicznym jak portale, maswerki czy pinakle.

Gotycki kamienny most na Młynówce należy do unikatowych już budowli tego typu w Europie środkowo-wschodniej. W średniowieczu zamknięty był dwiema bramami miejskimi: Górną oraz Dolną, której relikty ukryte są w budynkach przy ul. Wita Stwosza 5 i ul. Daszyńskiego 2. Mimo „podeszłego wieku” most trzyma się dobrze i w odróżnieniu od współczesnych opierał się skutecznie powtarzającym się w dziejach powodziom.

Jednak najważniejszą pozostałością z tych czasów jest średniowieczny układ urbanistyczny kłodzkiej starówki. Układ ulic, z wytyczoną nieco później ul. Browarną, determinował przez wieki dalszy rozwój miasta. Lokalizując nowe dzielnice respektowano wytyczone wówczas centrum z określonym układem ulic. Rozplanowanie zachowało się w pełni do dzisiaj i stanowi obecnie trzon współczesnego Kłodzka.

W obrębie dawnych murów miejskich, z powodu rozbiórki budynków, stracił czytelność północny odcinek ul. Niskiej. Należy pamiętać o odtworzeniu jej przebiegu przy projektowaniu ewentualnej nowej zabudowy na tym terenie (il-17, il-18, il-19). Urządzony niedawno ciąg pieszy na Twierdzę Główną odtwarza przebieg historycznej ul. Grodzisko (il-20).

RENEZANS

Z powstałych w XVI w. domów mieszczańskich w stylu renesansowym do dzisiaj przetrwały nieliczne pozostałości. Przyczyną tego były zniszczenia wojenne, zwłaszcza podczas oblężenia w 1622 r., oraz późniejsze przebudowy.

Część dzisiejszych domów posiada renesansowy układ głównych murów – trójtraktowy, o jednym lub dwóch piętrach i wysokości 8-14 m (bez szczytu), zachowały się również detale renesansowe.

Widoczne w Kłodzku ślady renesansu to np.:

- portale – ul. Armii Krajowej 1 (manierystyczny) (il-21), ul. Kościelna 1 (il-24, 25), ul. Łukasińskiego 13 (il-27), w murze ul. Czeskiej (z rozebranego budynku ul. Armii Krajowej 4) (il-22) oryginalne portale w budynku pl. B. Chrobrego 15 (od ul. Armii Krajowej) pierwotnie pełniące funkcję obramień ław sklepowych (il-23),
- fragmentaryczne sklepienia – pl. Chrobrego 10, 35, 36, ul. Czeska 40,
- późnorenesansowa fasada z portalem i opaskami okiennymi – ul. Braci Gierymskich 8 (il-26),
- kartusz z gmerkiem wbudowany w budynek ul. Muzealna 3, (il-28)
- budynek ul. Grottgera 5 o późnorenesansowym ukształtowaniu bryły z dwoma szczytami, portalem i opaskami okiennymi I piętra.
 - wieża ratuszowa z poł. XVII w. – stylowo na pograniczu renesansu i baroku.

BAROK

W zabudowie śródmiejskiej znacznie liczniej prezentują się barokowe detale architektoniczne z 2 poł. XVII i XVIII w.:

- portale – pl. B. Chrobrego 35 (il-29), ul. Czeska 34 (il-30), ul. Łukasińskiego 7 (il-31), ul. Braci Gierymskich 14,
- szczyty lub fasady domów: pl. B. Chrobrego 5 (il-32), 15 (il-33), 35, 36 (il-34), ul. Braci Gierymskich 6 (il-35), ul. Armii Krajowej 11 (il-36),
- sklepienia np. ul. Braci Gierymskich 14.

Na uwagę zasługują budynki:

- ul. Czeska 30 – barokowy miejski pałac Wallisów, z portalem i przelotową sklepioną kolebkowo sienią z bogatym detalem architektonicznym,
- ul. Łukasińskiego 24 – barokowe koszary oficerów artylerii wzniesione w stylu fryderycjańskim na XVI-wiecznej baszcie (il-37),
- ul. Łukasińskiego 26, 28, 30 – barokowe koszary i magazyny wojskowe w stylu fryderycjańskim z XVIII wieku,
- ul. Kolejowa 1 – koszary z 1789 r., o barokowej bryle z klasycyzującą dekoracją fasady, przebudowane w 1922 r. na mieszkania dla miasta.

W całości zachowały się budowle sakralne z tego okresu:

- kolegium jezuickie (1655-1690) z relikdami wcześniejszej komandorii joannitów,
- konwikt jezuicki (1626-1754) powstały z przebudowy i adaptacji pięciu kamieniczek, obecnie Muzeum Ziemi Kłodzkiej,
- kościół pw. MB Różańcowej i klasztor franciszkanów na Wyspie Piasek (XVII w., przebudowy 1 poł. XVIII w.),
- kościół pw. św. Jerzego i Wojciecha oraz klasztor Mniszek Klarysek od Wieczystej Adoracji (XVII i XVIII w.) z kapliczką w murze, przy ul. Łukasińskiego.

W XVII i XVIII w. gotycki kościół parafialny uzyskał bogaty barokowy wystrój wnętrz – m.in. ołtarz główny, ambona, konfesjonały, organy, ławki w nawie głównej.

Barok ozdobił miasto wielu rzeźbami w reprezentacyjnych miejscach:

- posąg św. Jana Nepomucena i późnobarokowa tzw. Czarna Brama na pl. Kościelnym,

- sześć posągów na moście gotyckim,
- grupa figuralna z centralną postacią NMP i studnia publiczna z fontanną na rynku,
- grupa rzeźbiarska Trójcy Św. w parku przy ul. Zawiszy Czarnego.

W sumie na terenie Kłodzka zlokalizowanych jest ponad 50 rzeźb, krzyży i kapliczek przydrożnych z różnych okresów, reprezentujących różny poziom artystyczny (il-38).

Największa dominanta miasta – Twierdza Główna zachowana jest do dzisiaj w kształcie nadanym jej podczas gruntownych przebudów w 2 poł. XVIII w. Późniejsze, niewielkie zmiany nie wpłynęły znacząco na jej formę architektoniczną. Należy obecnie do czołowych obiektów fortyfikacji nowożytnych tego okresu w Europie. W znacznie gorszym stanie zachował się – również XVIII-wieczny – gwiazdasty fort posiłkowy na Owczej Górze. Zarośnięty dziką zielenią, z rozsypującymi się murami, rozkradającym detalem kamiennym wygląda żałośnie, nie jest użytkowany (poza odlewnią żeliwa) ani w jakikolwiek sposób udostępniony.

Obie twierdze oprócz niewątpliwych wartości kulturowych i sfery swoistej „tajemniczości” posiadają olbrzymi, wymierny potencjał gospodarczy.

Istnieją możliwości ich zagospodarowania również do celów komercyjnych przy jednoczesnym traktowaniu wartości kulturowo-przyrodniczych i krajobrazowych jako atutu a nie przeszkody w prowadzeniu różnorodnej działalności gospodarczej. Niewielkim relatywnie kosztem można np. udostępnić dla zwiedzających wieżę obserwacyjną na donżonie – najwyższy punkt na twierdzy – co uatrakcyjni ubogą na razie ofertę turystyczną (il-39). Docelowo Twierdza Główna może być „miasteczkiem w mieście”, jak park rozrywki przyciągający tłumy, tyle że osadzony w ciekawych historycznych realiach, oferujący unikatowe możliwości spędzenia wolnego czasu oraz gastronomię i noclegi. W forcie Owcza Góra – ze względu na mniejszą ilość pomieszczeń – można urządzić tereny rekreacyjne z ekspozycją budowli fortecznych.

XIX i XX w.

Olbrzymia większość zachowanej w Kłodzku historycznej zabudowy pochodzi z końca XIX i XX w.

Uregulowany i częściowo wytyczony pod koniec XIX w. układ urbanistyczny dawnych przedmieść – włączonych wtedy w obręb miasta – utrzymał się do dzisiaj z niewielkimi zmianami. Bezpowrotnie utraciliśmy reprezentacyjny plac Jedności (il-40, 41). Jeszcze na początku lat 70-tych XX w. ten ważny plac – z dworcem PKP, PKS i postojem taksówek – stanowił „wrota” do miasta dla przyjezdnych i jego wizytówkę. Po rozbiórce dworca kolejowego, pierzei kamienic i budowie nowego mostu drogowego utracił swoje walory funkcjonalne i przestrzenne. Również wytyczona współcześnie ul. Witosa i związana z tym rozbiórka kamienic zmieniła charakter tej części miasta.

Zachowały się w olbrzymiej większości budynki z końca XIX i z XX w. na południe i wschód od dzielnicy staromiejskiej – gmachy użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe, administracyjne, koszary wojskowe, kamienice i wille najbogatszych mieszczan – wzniesione w panujących wtedy stylach: eklektyzm, secesja, historyzm, neomanierizm, neoklasycyzm, neorenesans czy neobarok. Część zachowanych obiektów zmieniła swoje funkcje np. ówczesne liczne hotele, zajazdy i restauracje, zwłaszcza w okolicy dworca Kłodzko Miasto, np. zajazd „Pod złotym słońcem” przy ul. Połabskiej 2, zajazd „Pod złotą koroną” przy ul. Połabskiej 9, restauracja „Kłodzki browar” przy ul. Połabskiej 5, hotel „Rzymski” przy ul. Połabskiej 30, zajazd „Pod trzema karpiami” przy ul. Połabskiej 32, hotel „Pod białym rumakiem” przy ul. Grottgera 8, zajazd „Pod złotym lwem” przy ul. Braci Gierymskich 14, hotel „Neubreslauer” przy ul. Niskiej 1, hotel

„Kaiserhof” przy pl. Jagiełły 1, czy hotel „Pod czarnym niedźwiedziem” przy pl. B. Chrobrego 9 (il-42).

Ważnymi zachowanymi elementami są wszelkie obiekty związane z intensywnym rozwojem kolejnictwa – dworce, wiadukty, nasypy i tory kolejowe, które zmieniły wcześniejszy krajobraz miasta.

Na uwagę zasługuje tworzący na przełomie wieków wybitny kłodzki architekt Andreas Ernst. Z jego pracowni wyszły znakomite, zachowane do dzisiaj realizacje np. ul. Grunwaldzka 4-6 (secesja), Łużycka 7, 8-10-12 (secesja z elementami neobaroku), 11 (secesja), Mickiewicza 9, 9a (neogotyck), Piastowska 11, trafostacja (neorenesans), Połabska 1 (neomanierizm), 6, 8, 9,10,18, 30, 32 (secesja z elementami neobaroku), Śląska 17 (neorenesans), Sienkiewicza 1, 3, 5, Walecznych 1, 3, 14, pl. Jagiełły 3, 5-6, Daszyńskiego 10, Kościuszki 7, Okrzei 13, 14, 17, 19, 22 (historyzm), 22a. Ernst znany z monumentalnych, projektowanych z rozmachem kamienic, willi i budynków użyteczności publicznej umiejętnie wpisywał się skalą również w staromiejską zabudowę projektując np. gruntowną przebudowę budynku pl. Chrobrego 19 czy ul. Braci Gierymskich 12 (il 43-57). Z udokumentowanych źródeł wynika, że jest autorem ponad 70 kłodzkich obiektów.

Rodzina Ernstów zajmowała wielką posiadłość przy ul. Walecznych, dzisiaj rozdrobnioną na odrębne własności. Zachował się odarty z detalu, zaniedbany budynek mieszkalny (ul. Walecznych 14), grobowiec rodzinny, relikty urządzeń piętrzących wodę na potoku w wąwozie oraz zaniedbany starodrzew założenia parkowego.

Wydaje się, że tak zasłużonemu dla miasta twórcy należy się upamiętnienie chociażby w postaci alei spacerowej im. Andreasa Ernsta wzdłuż jego dawnej posesji. Ciąg pieszy przewidziany jest w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i byłby uzupełnieniem o brakujące w tej części miasta publiczne tereny rekreacyjne (il-58).

Oprócz zwartej zabudowy o charakterze wielkomiejskim, która wyparła wcześniejszą (niemal wiejską) zabudowę przedmieść zachowały się osiedla wznoszone w XX w:

- przy wytyczonych w 1919-20 ul. Sienkiewicza, Walecznych, Willowej oraz późniejszych ul. Kołłątaja, Kopernika, Brzozowej – zabudowa wielorodzinna, jednorodzinna i willowa wznoszona od 1924 r do wojny;
- przy ul. Wyspiańskiego, Tetmajera, Orkana – zabudowa wielo- i jednorodzinna z lat 20-tych i 30-tych XX w.;
- przy ul. Wolności i Partyzantów – z lat 1928-36, powstające w kilku etapach,
- przy ul. Długosza i Kromera z lat 1936-39 – osiedle dla robotników z zabudową wielorodzinną i jednorodzinną; niewielkie budynki mieszkalne sytuowano na dość dużych działkach, aby ich właściciele o niezbyt wysokim statusie finansowym, mogli uzupełniać swoje domowe potrzeby z upraw we własnych ogrodach;
- przy ul. Mickiewicza i Krasińskiego z lat 1932-35 – niewielkie osiedle domów wielorodzinnych,
- ul. Wzniesienia z 1934 r – osiedle wzniesione na koszt miasta, z przeznaczeniem na mieszkania zastępcze i użytkowane czasowo.

Osiedla powstawały wg projektów sporządzanych często przy udziale urzędu, np. osiedle w rejonie ul. Sienkiewicza, Walecznych i Willowej jest przykładem nowoczesnego, XX-wiecznego kształtowania miasta, opartego na planach urbanistycznych. W zabudowie przeważają budynki wielorodzinne, zachowujące jednak charakter willowy zarówno pod względem usytuowania jak

i kształtowania brył (il-59, il-60). Preferowane było grodzenie nieruchomości w formie żywoptótów. Oprócz właścicieli prywatnych część budynków wzniesiona została przez towarzystwa powiernicze, zajmujące się budową mieszkań.

Dla osiągnięcia ładu przestrzennego przy budowie osiedli obowiązywały często określone rygory. Przykładem może być osiedle w rejonie ul. Wolności i Partyzantów gdzie zgodnie z warunkami zakupu określonymi przez towarzystwo *Schlesische Heimstätte* i władze miasta, które częściowo partycypowały w kosztach, przyszli właściciele zobowiązywali się do budowy domów w ciągu jednego roku od daty podpisania umowy, tak aby stan surowy poszczególnych członów budynków dwu- i wielorodzinnych został zamknięty w tym samym czasie. Miały być one wznoszone zgodnie z planami zatwierdzonymi przez miejski urząd budowlany; uzgodnień wymagała także kolorystyka elewacji. Nie dopuszczano możliwości wprowadzania zmian, które mogłyby zmienić zasadniczą kompozycję osiedla. Wszelkie projekty przebudów wymagały przed realizacją uzgodnienia z magistratem, podobnie jak umieszczane na budynkach napisy i szyldy. Władze miasta zagwarantowały sobie także wymóg zastosowania jednorodnych ogrodzeń posesji.

Z nielicznych budowli militarnych wzniesionych w XIX w. zachowały się do dzisiaj- częściowo przebudowane i zniekształcone - szanice polowe obozu warownego z czasów oblężenia przez wojska napoleońskie:

- nr 9 – na górze Puchacza (teren wojskowy),
- nr 10 – przy ul. Piastowskiej 6 (il-61, 62),
- na polu Wernera – redita przy ul. Śląskiej 26 b (il-63).

Na Twierdzy Głównej istnieją do dzisiaj zbiorniki wody w fosie przy bastionie Waclaw, wcześniej otwarte, a w 1870 r. przebudowane na zamknięte cysterny. Zachowała się również – chyba najpóźniejsza budowla – wykonany w 1873 r. podziemny tunel na wschodnim stoku twierdzy służący niegdyś do wciągania dział i ciężkiego sprzętu. Byłoby dużą atrakcją uruchomienie w tunelu turystycznego wjazdu na twierdzę na podstawie zachowanych rysunków ze zbiorów archiwum w Berlinie, zwłaszcza że wylot tunelu zlokalizowany jest w pobliżu adaptowanego obecnie Wielkiego Kleszcza i projektowanej stacji kolejki linowej (il-64).

XIX- i XX-wieczny ruch budowlany zaznaczył się bardzo wyraźnie na Starówce. Praktycznie wszystkie budynki noszą mniejsze lub większe ślady przebudów z tego okresu. W większości są to przeróbki parterów na lokale usługowe i związane z tym witryny. Niektórym budynkom zmieniono całe fasady lub dobudowano wyższe kondygnacje. Powstawały wtedy kamienice czynszowe np. ul. Wita Stwosza 3 i 4 (il-65, 66), ul. Łukasińskiego, ul. Spadzista, ul. Grottgera 4 (il-67) a podwórka zabudowywano oficynami. Część budynków na starówce wzniesiono praktycznie od nowa np. pl. Chrobrego 4 z 1904 r (neomanierizm) w miejscu wcześniejszego teatru miejskiego.

Dzisiejszy ratusz pochodzi z końca XIX, odbudowany po pożarze w stylu eklektycznym z wkomponowaniem ocalałej XVII-wiecznej wieży.

Niestety, ukształtowana przez wieki zabudowa reprezentująca różne epoki i style nie zachowała się w całości do dzisiaj. W czasach powojennych utraciliśmy wiele pięknych obiektów, zwłaszcza na starówce np. północną pierzeję rynku czy kamienice z podcieniami wzdłuż ul. Czeskiej i wiele innych (il-68 – 74). Twierdza w części zajmowanej przez przedsiębiorstwo „Las” została mocno przekształcona.

Mimo tych braków i współczesnej – nie zawsze najszcześniejszej - zabudowy na starówce i poza nią, Kłodzko ciągle posiada swoisty urok dzięki usytuowaniu nad Nysą Kłodzką i na opadających

w kierunku rzeki terenach. Takie położenie spowodowało ukształtowanie się malowniczej zabudowy piętrzącej się na stokach, wzdłuż ulic przystosowanych do konfiguracji terenu. Kłodzko było przez wieki niekwestionowaną stolicą Ziemi Kłodzkiej – enklawy otoczonej górami, ważnym ośrodkiem usługowym, komunikacyjnym i kulturalnym. Od czasu rozwoju kolei żelaznej stało się - dzięki swoim walorom

i niepowtarzalnym zabytkom - centrum turystycznym regionu.

Przyszłość Kłodzka to funkcja centrum usługowo-kulturalnego Ziemi Kłodzkiej i ośrodka turystycznego na skalę krajową i międzynarodową. Już dziś miasto odwiedzają goście z całego świata.

Gmina – Rada Miejska i Burmistrz Miasta decydują o kształcie Kłodzka

i kierunkach rozwoju poprzez:

- uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i zmian w tych planach,
- wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- przeznaczanie środków budżetowych na miejskie inwestycje i remonty.

Zatem decyzje te powinny zmierzać do utrzymania i rewaloryzacji starej miejskiej zabudowy i zespołu twierdz oraz do komponowania nowych obiektów z poszanowaniem historii.

Opracowała: Ewa Kielar

Spis ilustracji

- II-01 Panorama Kłodzka od południa, widoczna Forteczna Góra i Owcza Góra przedzielone wąską doliną Nysy Kłodzkiej. Fot. Urząd Miasta w Kłodzku.
- II-02 Kłodzko ok. 1200 r. Opracował Władysław Dziewulski.
- II-03 Kłodzko ok. 1400 r. Opracował Władysław Dziewulski.
- II-04 Kłodzko ok. 1600 r. Opracował Władysław Dziewulski.
- II-05 Plan zamku na Fortecznej Górze z 1740 r. Własność - Urząd Miasta w Kłodzku (ze zbiorów Staatsbibliothek zu Berlin).
- II-06 Kłodzko ok. 1800 r. Opracował Władysław Dziewulski.
- II-07 Plan Miasta z 1808 r. Własność - Urząd Miasta w Kłodzku (ze zbiorów Geheimes Staats Archiv w Berlinie).
- II-08 Zdjęcie lotnicze Miasta z 1945 r., widoczna zachowana w całości zabudowa. Zdjęcie ze strony www.wroclaw.hydral.com.pl.
- II-09 Miejski mur obronny nad Młynówką, widoczna baszta muru wewnętrznego. Foto Ewa Kielar.
- II-10 Miejski mur obronny nad Młynówką. Foto Ewa Kielar.
- II-11 Miejski mur obronny nad Młynówką. Foto Ewa Kielar.
- II-12 Miejski mur obronny nad Młynówką. Foto Ewa Kielar.
- II-13 Miejski mur obronny ul. Czeska. Foto Ewa Kielar.
- II-14 Miejski mur obronny ul. Traugutta. Foto Ewa Kielar.
- II-15 Wyrobiska podziemne. Opracował Eugeniusz Chmielewski (kolor biały – wyrobiska zinwentaryzowane niezabezpieczone, kolor żółty – częściowo zabezpieczone, kolor pomarańczowy – zabezpieczone, kolor czerwony – Podziemna Trasa Turystyczna).
- II-16 Portal ul. Kościelna 5. Foto Ewa Kielar.
- II-17 Dawna zabudowa ul. Niskiej. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-18 Dawna zabudowa ul. Niskiej. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-19 Ul. Niska dzisiaj. Foto Ewa Kielar.
- II-20 Dawna ul. Grodzisko. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-21 Portal ul. Armii Krajowej 1. Foto Ewa Kielar.
- II-22 Portal ul. Czeska. Foto Ewa Kielar.
- II-23 Portal pl. B. Chrobrego 15. Foto Ewa Kielar.
- II-24 Portal ul. Kościelna 1. Foto Ewa Kielar.
- II-25 Opaska okienna ul. Kościelna 1. Foto Ewa Kielar.
- II-26 Ul. Braci Gierymskich 8. Foto Ewa Kielar.
- II-27 Portal ul. Łukasieńskiego 13. Foto Ewa Kielar.
- II-28 Kartusz ul. Muzealna 3. Foto Ewa Kielar.
- II-29 Pl. B. Chrobrego 35. Foto Ewa Kielar.

- II-30 Portal ul. Czeska 34. Foto Ewa Kielar.
- II-31 Portal – pozostałość budynku ul. Łukasińskiego 7. Foto Ewa Kielar.
- II-32 Pl. B. Chrobrego 5. Foto Ewa Kielar.
- II-33 Pl. B. Chrobrego 15. Foto Ewa Kielar.
- II-34 Pl. B. Chrobrego 36. Foto Ewa Kielar.
- II-35 Ul. Braci Gierymskich 6. Foto Ewa Kielar.
- II-36 Ul. Armii Krajowej 11. Foto Ewa Kielar.
- II-37 Ul. Łukasińskiego 24. Foto Ewa Kielar.
- II-38 Rozmieszczenie kapliczek, rzeźb i krzyży przydrożnych. Opracował Ewa Kielar.
- II-39 Dawny punkt widokowy na istniejącej wieży obserwacyjnej donżonu Twierdzy Głównej. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-40 Dawny widok na pl. Jedności. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-41 Dawna stacja Kłodzko Miasto. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-42 Dawny hotel „Pod czarnym niedźwiedziem” pl. B. Chrobrego 9. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-43 Ul. Grunwaldzka 4 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-44 Ul. Łużycka 8-12 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-45 Ul. Łużycka 11 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-46 Ul. Piastowska 11 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-47 Trafostacja ul. Piastowska – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-48 Ul. Połabska 1 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-49 Ul. Śląska 17 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-50 Ul. Połabska 30, 32 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-51 Ul. Daszyńskiego 10 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-52 Ul. Okrzei 22 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-53 Ul. Okrzei 19 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-54 Ul. Sienkiewicza 3 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-55 Ul. Walecznych 1 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-56 Ul. Walecznych 3 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-57 Ul. Braci Gierymskich 12 – projekt Andreas Ernst. Foto Ewa Kielar.
- II-58 Posiadłość rodziny Ernst. Propozycja urządzenia ciągu pieszego im. Andreeasa Ernsta. Opracował: Ewa Kielar - na planie sytuacyjnym ze zbiorów Archiwum Państwowego we Wrocławiu. *Akta Miasta Kłodzka, Zarząd Policji Budowlanej z lat 1809-1945.*
- II-59 Ul. Sienkiewicza – budynek wielorodzinny o willowym ukształtowaniu bryły. Foto Ewa Kielar.
- II-60 Ul. Sienkiewicza – budynek wielorodzinny o willowym ukształtowaniu bryły. Foto Ewa Kielar.
- II-61 Szaniec nr 10, ul. Piastowska 6. Foto Ewa Kielar.
- II-62 Szaniec nr 10, ul. Piastowska 6. Foto Ewa Kielar.
- II-63 Szaniec na polu Wernera, ul. Śląska 26b. Foto Ewa Kielar.
- II-64 Tunel na twierdzę z ul. Łukasińskiego, plan archiwalny. Własność - Urząd Miasta w Kłodzku (ze zbiorów Geheimes Staats Archiv w Berlinie).
- II-65 Ul. Wita Stwosza 4. Foto Ewa Kielar.
- II-66 Ul. Wita Stwosza 3. Foto Ewa Kielar.
- II-67 Ul. Grottgera 4. Foto Ewa Kielar.
- II-68 Dawne podcienia na ul. Czeskiej. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-69 Dawny widok na ul. Czeską. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-70 Rozbiórka budynków ul. Czeskiej. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-71 Fragment dawnej pierzei północnej rynku. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-72 Rozbiórka pierzei północnej rynku. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-73 Dawny budynek na rogu ul. Wita Stwosza i ul. Wodnej. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.
- II-74 Dawny pałac Hassitzów. Ze zbiorów Leszka Michalskiego.

Bibliografia

1. Władysław Dziewulski: Zarys rozwoju przestrzennego Kłodzka od czasów najdawniejszych do drugiej wojny światowej. Rocznik Ziemi Kłodzkiej 1958 r., tom III.
2. Tadeusz Broniewski: Kłodzko. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław-Warszawa-Kraków 1970 r.
3. Krystyna Oniszczyk-Awiżeń: Zarys rozwoju miasta w ujęciu retrospektywnym. Katalog wystawy „Oblicze miasta”. Muzeum Ziemi Kłodzkiej w Kłodzku, Kłodzko 1986 r.
4. Słownik geografii turystycznej Sudetów pod redakcją Marka Staffy. Tom 15 Kotlina Kłodzka i rów górnej Nysy. Wrocław 1994 r.

5. Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu: Kłodzko. Studium wartości kulturowych.
- Cz. I - Stare Miasto, Twierdza Główna, przedmieście południowe; Wrocław 2003 r.,
 - Cz. II - Owcza Góra, przedmieście wschodnie; Wrocław 2003 r.,
 - Cz. III - Mariańska Górka, przedmieście wschodnie; Wrocław 2003 r.,
 - Cz. IV - Dworzec Główny, część północna i zachodnia miasta; Wrocław 2004 r.,
 - Cz. V - Katalog Wyspa Piasek, Wrocław 2005 r.,
 - Cz. VI - Południowa część miasta, Wrocław 2005 r.

Ilustracje zamieszczone na płycie CD stanowią załącznik do protokołu.

Wstępną analizę architektoniczną stanu istniejących wybranych zespołów urbanistycznych w Kłodzku przedstawił Pan **Dominik Górecki**. Opracowanie stanowi **zał. nr 4** do protokołu wraz z prezentacją zdjęć na płycie CD.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** podziękował serdecznie za przedstawione bardzo ciekawie prezentacje, po czym otworzył dyskusję w powyższym temacie.

Wiceprzewodniczący Pan **Adam Kowalski** zapytał o Wyspę Piasek i o budynki, które się tam znajdują: jaki jest ich stan prawny, czyją są własnością i dlaczego właściciele nic nie robią, aby je odrestaurować.

Pani **Ewa Kielar** przyznała, że warto zwrócić uwagę na Wyspę Piasek zwłaszcza na środkową część, jest to dzielnica bardzo charakterystyczna i bardzo wartościowa w skali kraju. Z jednej strony jest to dawne przedmieście z drugiej strony zabudowa ma charakter miejski, jest bardzo stara, są tam elementy baroku i późniejsze XIX i XX wieczne przebudowy, nie mniej jest to zabudowa bardzo wartościowa urbanistycznie i architektonicznie. Analizując po kolei: budynek Matejki 1 - jakoś się trzyma, Matejki 3 - jest to własność prywatna w całości, ale od niedawna, wcześniej parter był prywatny, góra była miejska, współwłaściciele nie bardzo mogli się dogadać, ale po długich rozmowach doszło do sprzedaży właścicielowi parteru również górę i on jest w tej chwili właścicielem całości. Czy w akcie notarialnym były jakieś zobowiązania dotyczące terminu wykonania remontu tego Pani Ewa Kielar nie wie. Właściciel przymierzał się do remontu, Pani Kielar namawiała go do zrobienia projektu i wystąpienia o dotację do gminy, która daje na tego typu remonty, jednak do tej pory taki wniosek nie został złożony.

W najgorszym stanie są nieruchomości nabyte przez Pana Konopskiego, przebywającego na stałe w Norwegii, który ma tu swojego pełnomocnika w Nowej Rudzie. Plany ten Pan miał ambitne, przedkładał je nawet w urzędzie i pokazywał koncepcję remontu i odbudowy budynku Matejki 11, Stryjeńskiej 2, jednak do tej pory do remontu nie przystąpił. Zdaniem Pani Ewy Kielar było błędem sprzedanie aż takiej ilości kamieniczek, budynków i terenów na Wyspie Piasek jednemu nabywcy, należało poczekać co zrobić z jednym i potem najwyżej sprzedawać mu drugie nieruchomości. Pan Konopski jest właścicielem praktycznie całego kwartału między ulicą Matejki, ul. Zofii Stryjeńskiej i Nysą Kłodzką.

Budynek ul. Braci Gierymskich 14, tam gdzie jest sklep rowerowy Pana Lemcio - góra jest już miejska, był tam bardzo skomplikowany układ własnościowy, było 3 lub 4 współwłaściciele w rezultacie gmina przejęła wszystkie lokale oprócz sklepu rowerowego Pana Lemcio, który jest tam właścicielem. Gmina próbuje namówić Pana Lemcio na wykup budynku.

Narozny budynek ul. Gierymskich 16 jest własnością prywatną, gdzie bardzo powoli robiony jest remont. Potem są wolne posesje należące do osoby fizycznej, aż do Concordii za wyjątkiem parceli po Matejki 4, pozostałe są w rękach prywatnych jednego właściciela.

Pani Ewa Kielar nie potrafi powiedzieć czy można przymusić do rozpoczęcia prac, bądź do sprzedaży.

Wiceprzewodniczący Pan **Grzegorz Muskała** podziękował Panu Przewodniczącemu za wprowadzenie pod obrady sesji punktu dotyczącego architektury przed i powojennej. Pierwszy raz w historii kiedy istnieją Rady w Kłodzku taki temat jest omawiany. Temat został przedstawiony bardzo ciekawie.

W swojej wypowiedzi Pan **Grzegorz Muskała** odniósł się do kwestii likwidacji pięknych zabytków, jakim była np. pierzeja północna. Po zmianie ustrojowej w Polsce budownictwo w Kłodzku pozostawia bardzo wiele do życzenia, nie ma takich obiektów w Kłodzku wybudowanych w ostatnich 20-30 latach, z których moglibyśmy być dumni. Przykładem jest osiedle Kruczkowskiego, w swoim czasie bardzo potrzebne bowiem brakowało mieszkań, stare ulegały zniszczeniu, a ludność napływała do Kłodzka. Osiedle wybudowano nie dbając o właściwą cyrkulację powietrza, nie stworzono infrastruktury pomiędzy budynkami. W ostatnich latach na tym osiedlu Kruczkowskiego dopuszczono się architektonicznych błędów z łamaniem przepisów dotyczy to części wybudowanej pomiędzy ul. Spółdzielczą, a ul. Rodzinną.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** zapytał o budynek przy ul. Łukasieńskiego 79, kiedy zostanie on wyremontowany.

Pani **Ewa Kielar** wyjaśniła, że budynek jest własnością prywatną, jest on cały czas w remoncie, kiedy będzie zakończony nie wiadomo. Remont prowadzony jest prawidłowo pod kątem konserwatorskim.

Radny Pan **Marian Klusak** zapytał czy jest możliwe, aby sprzedawać kamienice obcokrajowcom.

Pani **Ewa Kielar** wyjaśniła, że nie ma dokładnej orientacji w tej sprawie, kiedyś była potrzebna zgoda ministra właściwego na sprzedaż gruntów i lokali obcokrajowcom, teraz już może te przepisy zostały złagodzone.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** stwierdziła, że to rada stanowi prawo w tym mieście. Decyzja rady ma wpływ na zmiany planów zagospodarowania przestrzennego poszczególnych obszarów miasta. Rada ustala jak w danej dzielnicy ma wyglądać zabudowa w kamienicach wielomieszkaniowych, na osiedlach jednorodzinnych jak mają przebiegać remonty. Określane są w planach kształty okien np. dzielnica Okrzei, Boh. Getta. Obecnie ta piękna stara dzielnica odbiega od swojego dawnego wyglądu. Nikt nie przygląda się sposobowi przeprowadzanych remontów w tych kamienicach. Nie panuje się nad estetyką. Pani radnej nie podoba się również zastosowana kolorystyka kamienic w rynku. Osiedle Kruczkowskiego to również Jeziorany.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** zwróciła również uwagę na kwestię dotyczące dofinansowania remontu zabytkowych kamienic. Jest wniosek wspólnoty mieszkaniowej Pl. Jagiełły 4, piękna zabytkowa kamienica, której nie sposób nie zobaczyć wjeżdżając do Kłodzka – jednak zabrakło dla nich pieniędzy. Pani radna doszła jednak do wniosku skoro były KOK jest beznadziejnie brudny z lejącymi tynkami i obrzydliwie brudnymi reklamami zasłaniającymi okna, gdyby się wyremontowało Pl. Jagiełły 4 to byłby to rażący kontrast więc niech będzie brzydko, niech każdy kto wjeżdża do Kłodzka to widzi. Pani radna przypomniała jak walczyli o remont budynku przy Floriana Szarego – wizytówka od strony Kudowy i Nowej Rudy, był wjazd prosto na rudę – dziś

jest pięknie bo pomogło się wspólnie. W sytuacji kiedy kolejna wspólnota zwraca się o pomoc dla niej środków już nie ma, tym stanem rzeczy Pani radna jest zgorzonna. Poza tym zmienia się plany zagospodarowania przestrzennego pod wpływem chwili, pod wpływem interesanta, który ma pomysł, ma pieniądze bądź zdolność kredytową, przychodzi do ratusza wskazuje konkretną działkę i ma pomysł na stworzenie kolejnego maszkaronu w dzielnicy – takie przypadki miały miejsce w poprzedniej kadencji – powiedziano wówczas stop, ale niestety nie na wszystko rada ma wpływ, nie zawsze jest jedność i zgoda w tej radzie.

Radny Pan **Tomasz Żabski** odniósł się do substancji zabytkowej i jej sprzedaży uważa, że powinno się wymóc w przypadku sprzedaży pewne rzeczy do wykonania i określić im terminy. Wiadomo, że nie można tego uczynić w odniesieniu do nieruchomości już sprzedanych - jest to natomiast sugestia na przyszłość.

Pani **Ewa Kielar** przypomniała, że kiedyś było jedyne użytkowanie wieczyste i jak sprzedawano budynki przy ul. Armii Krajowej 6, 8, 10 akty notarialne zawierały określone terminy: np. rok na dokumentację, rok na uzyskanie pozwolenia, 3 czy 5 lat na zakończenie remontu. Groźbą niewykonania tego było podnoszenie opłat za użytkowanie wieczyste.

Radny Pan **Ryszard Wójcik** zwraca uwagę na to, że trzeba się mocno zastanowić jak inwestować, aby w przyszłości nie narażać terenów zagrożonych powodzią na ponowne zniszczenie. Wiedza zdobyta podczas dzisiejszej sesji jest niezbędna przy dyskusji na temat studium czy, przed przystąpieniem do zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Pan **arch. Górecki** odnosząc się sprzedaży cennych budynków na Wyspie Piasek i braku możliwości egzekucji ich remontu - zwrócił uwagę, że miasto mogłoby się pokusić samo o wyremontowanie budynków, bowiem prywatny inwestor będzie szukał oszczędności, a w przypadku szczególnie cennych budynków na to nie można sobie pozwolić. Tak więc miasto mogłoby się pokusić o wyremontowanie tych budynków, a tym samym podnieść ich wartość i dopiero je sprzedać. Wówczas jest pewność, że wizytówka miasta jest zachowana, a przez zwiększenie wartości nieruchomości miastu uda się zarobić.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** zwróciła uwagę, że starsi radni, którzy znają miasto od bardzo dawna tak je postrzegają, że nie jest ono tym samym miastem, w którym urodzili, wychowali, chodzili do szkoły, spędzili całe swoje życie zawodowe – to miasto jest teraz „obce” dlatego, że następują w nim przemiany, które ni jak do niego nie pasują – to wszystko w swoim materiale bardzo trafnie ujął Pan Górecki, który nie jest kłódzcaninem. W sytuacji kiedy radni zwracają uwagę na pewne inwestycje, które nie tak powinny być realizowane, postrzegani są jako ludzie z czarnym charakterem, którzy są zawistni i przeciwni prowadzonym czy planowanym inwestycjom. Radny Pan **Zygmunt Żerkowski** odnosząc się do materiału przygotowanego przez Pana Góreckiego widzi zdrowe spojrzenie człowieka z zewnątrz, który przeanalizował i pokazał słabe i mocne strony naszego miasta. Ważnym aspektem jest budowa obwodnicy miasta oraz podjazd na twierdzą dla osób niepełnosprawnych i z wózkami.

Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** poinformował, że obecnie gmina sprzedając nieruchomość zastrzega w akcie notarialnym terminy rozpoczęcia i zakończenia budowy, przykładem jest sprzedaż działek pomiędzy ul. Zamiejską, a ul. Warty.

Odnosząc się do materiału Pana Góreckiego Pan Burmistrz zaznaczył, że budynki na osiedlu Kruczkowskiego są ocieplone.

Podsumowując dyskusję Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** podziękował serdecznie Pani Ewie Kielar oraz Panu Dominikowi Góreckiemu za przygotowany materiał i prezentację oraz Państwu radnym za przeprowadzoną dyskusję.

Przerwa w obradach od godz. 16⁰⁰ do godz. 16¹⁵.

9. Podjęcie uchwały w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, druk nr 72 (zał. nr 5).

Przewodniczący poprosił o przedstawienie, do przedłożonego projektu uchwały, opinii komisji merytorycznych.

Przewodnicząca Komisji Budżetu, Finansów i Polityki Gospodarczej radna Pani **Danuta Kołt** poinformowała o **pozytywnej** opinii do projektu uchwały zawartego na druku nr 72.

Pozytywne opinie wydały również Komisja Zdrowia, Pomocy Społecznej, Sportu i Turystyki oraz Komisja Spraw Obywatelskich i Porządku Publicznego o czym poinformowali przewodniczący ww. komisji radny Pan **Armin Jarosz** oraz radny Pan **Tadeusz Kniecik**.

Uwag nie zgłoszono.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 72.

Głosowanie: za – 16, przeciw – 0, wstrzymało się – 4.

(Nie głosowała nieobecna na sali obrad radna: Z. Górską).

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/71/2011 (zał. nr 6).

10. Podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia wieloletniego planu pn. „Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko na lata 2011 – 2013, druk nr 73 (zał. nr 7).

Przewodniczący poprosił o przedstawienie, do przedłożonego projektu uchwały, opinii komisji merytorycznych.

Przewodnicząca Komisji Budżetu, Finansów i Polityki Gospodarczej radna Pani **Danuta Kołt** poinformowała o **pozytywnej** opinii do projektu uchwały zawartego na druku nr 73.

Pozytywną opinię wydała również Komisja Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Ładu Przestrzennego o czym poinformował przewodniczący komisji radny Pan **Ryszard Wójcik**.

Uwag nie zgłoszono.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 73.

Głosowanie: za – 14, przeciw – 4, wstrzymało się – 2.

(Nie głosowała nieobecna na sali obrad radna: Z. Górską).

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/72/2011 (zał. nr 8).

11. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości przez Burmistrza Miasta Kłodzka z dotychczasowym dzierżawcą w trybie bezprzetargowym, druk nr 74 (zał. nr 9).

Przewodniczący poprosił o przedstawienie, do przedłożonego projektu uchwały, opinii komisji merytorycznych.

Przewodnicząca Komisji Budżetu, Finansów i Polityki Gospodarczej radna Pani **Danuta Kołt** poinformowała o **pozytywnej** opinii do projektu uchwały zawartego na druku nr 74 jak również do projektów uchwał mieszczących się na drukach nr 75, 76, 77.

Idąc śladem komisji budżetu **pozytywną** opinię do projektów uchwał zawartych na drukach nr 74, 75, 76, i 77 wydała Komisja Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Ładu Przestrzennego o czym poinformował przewodniczący komisji radny Pan **Ryszard Wójcik**.

Uwag nie zgłoszono.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 74.

Głosowanie: za – 20, przeciw – 0, wstrzymało się – 0.

(Nie głosowała nieobecna na sali obrad radna: Z. Górską).

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/73/2011 (zał. nr 10).

12. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości przez Burmistrza Miasta Kłodzka z dotychczasowymi dzierżawcami w trybie bezprzetargowym, druk nr 75 (zał. nr 11).

Mając na uwadze **pozytywne** opinie komisji merytorycznych Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 75.

Głosowanie: za – 20, przeciw – 0, wstrzymało się – 0.

(Nie głosowała nieobecna na sali obrad radna: Z. Górską).

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/74/2011 (zał. nr 12).

13. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości przez Burmistrza Miasta Kłodzka z dotychczasowym dzierżawcą, druk nr 76 (zał. nr 13).

Mając na uwadze **pozytywne** opinie komisji merytorycznych Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 76.

Głosowanie: za – 20, przeciw – 0, wstrzymało się – 0.

(Nie głosowała nieobecna na sali obrad radna: Z. Górską).

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/75/2011 (zał. nr 14).

14. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości przez Burmistrza Miasta Kłodzka z dotychczasowym dzierżawcą, druk nr 77 (zał. nr 15).

Mając na uwadze **pozytywne** opinie komisji merytorycznych Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 77.

Głosowanie: za – 20, przeciw – 0, wstrzymało się – 0.

(Nie głosowała nieobecna na sali obrad radna: Z. Górską).

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/76/2011 (zał. nr 16).

15. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miejskiej Kłodzko na lata 2011 – 2021, druk nr 78 (zał. nr 17).

Przewodniczący poprosił o przedstawienie opinii komisji Budżetu do powyższego projektu uchwały.

Przewodnicząca Komisji Budżetu, Finansów i Polityki Gospodarczej radna Pani **Danuta Kołt** poinformowała o **pozytywnej** opinii do projektu uchwały zawartego na druku nr 78.

Radny Pan **Tomasz Żabski** zapytał czy z dokumentów finansowych związanych z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym i budżetem jest znana Pani Skarbnik kwota 64 016 248 zł.

Skarbnik Gminy Miejskiej Pani **Agnieszka Czuczvara** stwierdziła, że w budżecie jest wiele kwot prosi o sprecyzowanie pytania. Pan Żabski dodał, że jest to kwota w przetargu na kredyt.

Pani Skarbnik wyjaśniła, że odbył się jeden przetarg drugi nie jest jeszcze rozstrzygnięty. Kredyt brany jest na 6mln. zł tak więc Pani Skarbnik nie zna kwoty podanej przez Pana radnego.

Więcej pytań nie zgłoszono, Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 78.

Głosowanie: za – 12, przeciw – 8, wstrzymało się – 0.

(Nie głosowała nieobecna na sali obrad radna: Z. Górka).

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/77/2011 (zał. nr 18).

16. Podjęcie uchwały w sprawie dokonania zmian budżetu Gminy Miejskiej Kłodzko na 2011 rok, druk nr 79 (zał. nr 19).

Przewodniczący poprosił o przedstawienie opinii komisji Budżetu do powyższego projektu uchwały.

Przewodnicząca Komisji Budżetu, Finansów i Polityki Gospodarczej radna Pani **Danuta Kołt** poinformowała o **pozytywnej** opinii do projektu uchwały zawartego na druku nr 79.

Pytań nie zgłoszono, Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 79.

Głosowanie: za – 12, przeciw – 8, wstrzymało się – 0.

(Nie głosowała nieobecna na sali obrad radna: Z. Górka).

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/78/2011 (zał. nr 20).

Po przeprowadzonym głosowaniu radna Pani **Celina Włodarczyk** zapytała o dział 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego gdzie zdejmuje się kwotę 17 500 zł z pozostałych zadań z zakresu kultury tj. dotacje dla stowarzyszeń pyta z jakiego zadania zrezygnowano. Natomiast przypisuje się tę kwotę do Rozdziału 92195 na zakup usług pozostałych – Panią radną interesuje jakie usługi będą kupowane.

Pani **Skarbnik** wyjaśniła, że w budżecie Gminy Miejskiej Kłodzko były zaplanowane pieniądze na dotacje dla stowarzyszeń jednak po rozstrzygniętym konkursie została wolna kwota więc przesunięto ją na działania związane z kulturą realizowane przez urząd miasta.

17. Podjęcie uchwały w sprawie określenia zasad wnoszenia cofania i zbywania udziałów i akcji w spółkach prawa handlowego, druk nr 80 (zał. nr 21).

Przewodniczący poprosił o przedstawienie opinii komisji Budżetu do powyższego projektu uchwały.

Przewodnicząca Komisji Budżetu, Finansów i Polityki Gospodarczej radna Pani **Danuta Kołt** poinformowała o **pozytywnej** opinii do projektu uchwały zawartego na druku nr 80.

Radny Pan **Tomasz Żabski** stwierdził, że projekt uchwały określa rzeczy, które będą miały wpływ na funkcjonowanie dwóch kłodzkich spółek, ma w tym momencie proste pytanie: na kiedy Pan Burmistrz przewiduje, że np. Wodociągi będą w 100% własnością prywatną bez udziału Gminy Miejskiej Kłodzko.

Radny Pan **Ryszard Wójcik** ma jedno pytanie: art. 18 ust. 2 mówi, że rada miejska ustala zasady – radny chce się dowiedzieć jakie są zasady zbywania przez burmistrza wg. tej uchwały.

Radny Pan **Zdzisław Duda** zapyta co tak ponagla, że ucieka się do prywatyzacji spółek takich jak wodociągi, do zbywania ich, gdzie stanowią strategiczną działalność dla gminy. Jeżeli to sprywatyzujemy, ktoś sobie zażyczy 20 zł za wodę, czy będzie stać na to mieszkańców, do czego my się uciekamy, czy już jest taki kryzys, że jest brak finansów, że banki odmawiają i uciekamy się aż do takiej czynności jak prywatyzacja tak ważnej dla życia miasta spółki jaką są wodociągi.

Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** stwierdził, że nie wie skąd radny ma taką wiadomość, pierwszy raz słyszy tu na sesji, że są plany prywatyzacji, sprzedaży, jednej czy drugiej spółki. Pan radny mówi o kryzysach czy bankructwie - są to wszystko nieprawdy. Nie ma takich planów. Proponowana uchwała jest tylko i wyłącznie uchwałą porządkową, ponieważ taki mamy nakaz z Regionalnej Izby Obrachunkowej. Każda sprzedaż, czy nabycie musi być ujęte w uchwale budżetowej, to Państwo radni o tym decydują. Natomiast burmistrz jest jednoosobowym walnym zgromadzeniem całej spółki. Jeżeli byłaby sprzedaż dochody musiałyby być ujęte w budżecie i pokazane z jakiego powodu. Wówczas to Państwo radni decydują czy taka uchwała budżetowa będzie przyjęta czy też nie. Jeżeli natomiast miałyby być kupno również wydatki musiałyby być ujęte w budżecie o czym także decydują radni. Pan Burmistrz Urbanowski jeszcze raz odpowiada, że nie ma takich planów, ponadto nic nas nie ponagla i żadne bankructwo nie zmusza do tego co twierdzi radny Pan Z. Duda. Jest to uchwała tylko i wyłącznie porządkowa.

Skarbnik Gminy Miejskiej Kłodzko Pani **Agnieszka Czuczvara** – wyjaśniła, że tak jak Pan radny Wójcik zauważył są to zasady, o których mówi wprost ustawa o samorządzie gminnym, że Rada Miejska określa te zasady, ma taką kompetencje, mieliśmy już przykład w sytuacji podejmowania uchwały o zwiększeniu udziałów spółki ZAMG i już wtedy powinna być podjęta taka uchwała, tzn. taka uchwała określająca zasady powinna być podjęta w momencie utworzenia pierwszej spółki. Zasady te określamy dopiero teraz. Na różnego rodzaju szkoleniach w komentarzach do ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji są pewne wzory takich uchwał jest to dokładnie taki wzór dostosowany do naszych potrzeb. W tych zasadach można by było wiele rzeczy określić, my trzymamy się prosto ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, nic dodatkowo nie dodajemy, po prostu jest to uchwała porządkowa ona upoważnia burmistrza do pewnych czynności, mówi w jaki sposób możemy zbywać. Można było w § 6 bardziej szczegółowo określić zasady zbywania, jednak powołujemy się na dział IV ustawy o komercjalizacji prywatyzacji nie wyłączając pewnych sposobów, po prostu wszystkie tryby będą dopuszczalne. Moglibyśmy wymienić trzy z tych trybów, bądź cztery czy też dwa jednak ciężko w tym momencie planować co kiedyś będzie skoro nie bierzemy na razie pod uwagę żadnej prywatyzacji, także trudno tutaj zamykać drogę i wymieniać trzy tryby – to jest uchwała porządkowa, która do pewnych rzeczy upoważnia Pana burmistrza, a pewne rzeczy pozostawia do dyspozycji Państwa radnych.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** stwierdziła, że wyjaśnienia Pana Burmistrza i Pani Skarbnik nie pasują do uzasadnienia. Pani radna odczytała treść uzasadnienia:

Wykonywanie przez Gminę Miejską Kłodzko uprawnień współlnika wymaga podejmowania szeregu decyzji, w tym w sprawach bieżących, które z powodzeniem - bez bezpośredniego angażowania organu uchwałodawczego - mogą być realizowane bezpośrednio przez organ wykonawczy. Rada Miejska w Kłodzku zachowa kontrolę nad sprawami normowanymi przedmiotową uchwałą, przy czym będzie ona miała charakter pośredni. Wskazana kontrola będzie wykonywana na etapie

procedury budżetowej, w tym zmian uchwały budżetowej, która wskazuje wydatki majątkowe, w tym na udziały oraz wysokość przychodów Gminy. Ponadto organ uchwałodawczy będzie na bieżąco informowany o podjętych przez organ wykonawczy czynnościach regulowanych uchwałą. W konsekwencji przyjęcie niniejszej uchwały powinno znacząco usprawnić korzystanie przez Gminę Miejską Kłodzko z posiadanych uprawnień właścicielskich.

Nie ma tu nic na temat ustawy o komercjalizacji itd.

Radny Pan **Marian Kłusak** stwierdził, że na druku nr 80 w uchwale nie jest jednoznacznie określone czy będzie sprzedaż, pyta czy Pan Burmistrz mógłby wytłumaczyć czy wodociągi będą zbywane w prywatne ręce.

Radny Pan **Ryszard Wójcik** przypomniał, że z naszej praktyki wynika, że wszystkie działania, które dotychczas podejmowano w sferze udziałów itd. zawsze odbywały się przy udziale rady i nigdy to nie było kwestionowane. Dla przykładu podał, że majątek wodociągów to jest ponad 100 mln tu mówimy o 49% udziału czyli rada schodzi z kompetencji jeżeli chodzi o majątek rzędu 60-70 mln zł, bo każde upoważnienie ogranicza. Natomiast następnym etapem jest konstrukcja budżetu taka, w której dochody są uwzględnione i od której nie ma odwrotu.

Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** wyjaśnił, że przychody musiały by być w tym budżecie zapisane i z czego one są, rada decyduje o kształcie budżetu. W tej chwili proponowana uchwała jest tylko i wyłącznie uchwałą porządkową, która powinna być 12 lub więcej lat temu podjęta, a nie została podjęta, a przychody i rozchody jeśli takie będą to i tak albo przy zmianie budżetowej albo przy konstrukcji budżetu decydują o tym Państwo radni, że wyrażacie zgodę na określony przychód, który powstanie np. z prywatyzacji.

Radny Pan **Zdzisław Duda** stwierdził, że skoro Pan Burmistrz powołuje się na Regionalną Izbę Obrachunkową to prosi ,aby przedstawił dokument, który nakazuje Panu Burmistrzowi to zrobić. Pros aby przedstawić go wszystkim radnym.

Przewodniczący Pan Piotr Brzostowicz ogłosił 10 minutową przerwę w obradach.

Skarbnik Gminy Pani **Agnieszka Czuczvara** wyjaśniła, że nie ma takiego dokumentu, że Regionalna Izba nakazuje, nie powiedział Pan Burmistrz że mamy zalecenia. Jesteśmy w trakcie kontroli, porządkujemy wszystkie sprawy zaległe żeby było wszystko wykonywane zgodnie z przepisami. Pan Burmistrz nie użył sformułowania zalecenie. Gdyby było zalecenie oczywiście byłoby na piśmie co miałyby pewne konsekwencje. Chcemy uprzedzić pewne fakty, a poza tym celem tej uchwały nie jest prywatyzacja już w konkretnym celu tylko po prostu porządkowanie spraw i ułatwienie późniejszego działania tak jak jest to zapisane w uzasadnieniu.

Radny Pan **Zdzisław Duda** będzie się upierał jeżeli taki dokument jest, bo wyraźnie zrozumiał Pana Burmistrza i prosi aby radę z nim zapoznać. Jeżeli są zalecenia to też powinny być na piśmie, a jeśli nie ma takich zaleceń to należy odłożyć ten projekt uchwały na przyszłą sesję.

Przewodniczący Pan Piotr Brzostowicz ogłosił przerwę w obradach.

Przerwa od godz. 16⁵⁰ do godz. 17²⁵.

Radny Pan **Adam Kwias** chciał tylko zwrócić uwagę, że spółki miejskie są spółkami użyteczności publicznej, a ustawa o samorządzie gminnym wyłącza kompetencje rady w kwestii zakładania

spółek wszelkiego rodzaju. Otóż praktyka, doktryna i przepisy prawa mówią, że spółki gminne czy też gmina może być założycielem spółek li tylko takich, które służą zaspokojeniu zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, bądź takich, których nie istnieje na rynku podmiot gotowy do podjęcia działalności gospodarczej w zakresie niezbędnym czy też w zakresie, w którym gmina posiada mienie czy też zadania. W związku z tym, że ustawodawca limituje możliwość powoływania spółek, a miasto Kłodzko jest właścicielem spółek wyłącznie o charakterze użyteczności publicznej - tutaj zbywanie ani nabywanie udziałów nie jest konieczne. Przedsiębiorstwa komunalne działają na zasadach komercyjnych, na zasadach zbliżonych do optimum gospodarczego i Pan radny Kwas uważa, że należy to też wziąć pod uwagę. Zakładając spółki gminne nie było celem handlowanie udziałami czy też nabywanie i zbywanie ich, starano się wyprowadzić gospodarkę na zasadach rynkowych i nigdy nie było zamiarem ówczesnych radnych frymarczenie dobytkiem spółek tym bardziej, że zaspakajają one potrzeby wszystkich mieszkańców Kłodzka i szczególnie powinny być tutaj przez radnych kontrolowane, zresztą ustawa o zaopatrzeniu w wodę również daje takie kompetencje radzie w związku z tym radny Pan Adam Kwas nie widzi potrzeby przerzucania się udziałami bądź też jakiegokolwiek ich zbywania. Należałoby projektując taką uchwałę, jeśli są konieczne do określenia zasady zapisać wręcz, że Burmistrz nie może nabywać, bądź zbywać udziałów w spółkach komunalnych o charakterze użyteczności publicznej jakim są ZAMG i Wodociągi Kłodzkie i tę sprawę należy mieć przede wszystkim na względzie.

Radny Pan **Zygmunt Żerkowski** podejmował już wiele uchwał w swojej kadencji, ale nie wie o co chodzi autorowi w tej uchwale. Bowiem tutaj tych zasad w ogóle nie widać - nie ma ich. W pierwszym § napisane jest coś co w ogóle nie musi być, w § drugim to co powinno być na samym końcu - jest na początku, § trzeci jest o wycenie - radny nie wie o co tutaj autorowi chodziło podejrzewa, że nie ma tutaj o czym dyskutować bo to nie mieści się w żadnych standardach pisania uchwał, jest to żenujące, będzie się musiał wstrzymać bo wiem poziom tej uchwały jest żenujący.

Radny Pan **Zygmunt Żerkowski** zwrócił się do Pana Przewodniczącego, aby na przyszłość nie wnosił takich uchwał pod obrady sesji - bo jest to kompromitacja rady miejskiej.

Radny Pan **Zdzisław Dyda** przypomniał, że zadał konkretne pytanie, na które nie otrzymał odpowiedzi. Pana radnego nie interesuje jakiś ustne zalecenie, interesuje go czy podczas kontroli jest jakieś stwierdzenie, że obowiązkiem burmistrza jest wprowadzenie takiej uchwały. Pan Burmistrz wyraźnie powiedział, że za nakazaniem RIO taką uchwałę musimy podjąć - radny w dalszym ciągu czeka na tą informację prosi o przekazanie jej dla radnych.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** stwierdził, że o ile mu wiadomo Pan Burmistrz udzielił odpowiedzi, że takiego pisemnego dokumentu nie ma.

Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** wtrącił, że jeżeli nie przyjmie się tej uchwały wówczas będzie zalecenie RIO i burmistrz je przedstawi.

Radny Pan **Zdzisław Duda** poinformował, że o to mu się właśnie rozchodzi. Dzisiaj podejmuje się strategiczną decyzję. Strategiczną decyzję nawet o losie naszych mieszkańców. Po co są radni, skoro oddają swoje kolejne uprawnienia, po co były wybory. Radny apeluje o zastanowienie się o troskę nad losem mieszkańców. Po konsultacji z radcą prawnym wie, że na tą uchwałę można już spokojnie sprzedawać udziały.

Radny Pan **Ryszard Wójcik** stwierdził, że tak w życiu rodzinnym jak i społecznym, jak i politycznym obowiązuje jedna podstawowa zasada: zaufania i w tym wypadku otrzymaliśmy

zapewnienie, że intencją tej uchwały jest przede wszystkim uporządkowanie sytuacji prawnej w urzędzie czyli nieprawidłowości stwierdzonej podczas kontroli, takie zapewnienie posiadamy i w tej chwili będziemy tylko tak traktować tą uchwałę jako uchwałę, która porządkuje stan formalno - prawny w urzędzie.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** po wypowiedzi radnego Wójcik prosi, aby w uzasadnieniu znalazł się zapis, że jest to na wniosek organu kontrolującego czyli RIO we Wrocławiu oddział zamiejscowy w Wałbrzychu – jeśli będzie taki zapis będzie również aprobata ze strony radnych.

Radny Pan **Ryszard Wójcik** stwierdził, że po takim zapisie RIO od razu wystosowałaby sankcję bo to jest przyznanie się do winy, że nie mamy tego zrobionego.

Radny Pan **Zdzisław Duda** zgłosił wniosek formalny o przeprowadzenie głosowanie imiennego.

Radca prawny Pan **Paweł Pochodyła** wyjaśnił, że o tym jakie są rodzaje głosowań decyduje statut ,a statut w § 40 wyróżnia dwa rodzaje głosowań: jawne i tajne. Nie ma głosowanie imiennego.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał wniosek radnego Z. Dudy pod głosowanie:

Za przyjęciem wniosku głosowało - 8 radnych, przeciw - 12, wstrzymało się - 1. Wniosek nie uzyskał akceptacji.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 80

Głosowanie: za - 12, przeciw - 8, wstrzymało się - 1.

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/79/2011 (zał. nr 22).

Skarbnik Gminy Pani **Agnieszka Czuczvara** odniosła się do wypowiedzi Pana radnego Żerkowskiego ponieważ projektowała uchwałę. Otóż każdą uchwałę, patrząc na procedury projektowania uchwał, rozpoczyna się od słownika, jeżeli często używamy w uchwale określonych sformułowań możemy to zapisać tak jak jest w §1, nie jest to uchybienie formalne, natomiast kolejne paragrafy mówią o następujących działaniach, na końcu jest informacja o wykonaniu i publikowaniu uchwały. Projekt uchwały został zaakceptowana przez radcę prawnego tak więc Pani skarbnik nie sądzi aby uchwała miała braki.

Radny Pan **Zdzisław Duda** – nie zgodzi się z wypowiedzią Pani Skarbnik bo kilkakrotnie już udowodniono, że pan radca pod czymś się podpisał, a co innego wyszło. Popiera wypowiedź radnego Żerkowskiego.

Radny Pan **Zygmunt Żerkowski** szanuje wkład jaki wniosła Pani Skarbnik w projekt uchwały ale jest w 100% pewny, że ta uchwała nie ma szans przebicia i będzie uchylona w organie nadzoru – ona się nie mieści w standardach.

18. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zamianę nieruchomości, druk 81 (zał. nr 23).

Przewodniczący poprosił o przedstawienie opinii komisji do powyższego projektu uchwały.

Przewodnicząca Komisji Budżetu, Finansów i Polityki Gospodarczej radna Pani **Danuta Kołt** poinformowała o **pozytywnej** opinii do projektu uchwały zawartego na druku nr 81. Przewodniczący Komisji Gospodarki Komunalnej radny Pan Ryszard Wójcik poinformował, że komisja również pozytywnie zaopiniowała wyrażenie zgody na zamianę nieruchomości określonej na druku nr 81.

Uwag nie zgłoszono.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 81.

Głosowanie: za – 19, przeciw – 0, wstrzymało się – 0.

(Nie głosowały nieobecne na sali obrad radni: E. Żytyńska i T. Ludwin).

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/80/2011 (zał. nr 6).

Radny Pan **Stanisław Ferenc** uważa, że gdy ta uchwała zostanie zatwierdzona problem będzie wreszcie rozwiązany. To rozwiązanie jest najmniej bolesne i dla miasta i dla spółdzielni, a są to zaniechania z lat poprzednich.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** odnosząc się do wypowiedzi radnego S. Ferenc'a wyjaśniła, że Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej nie ma nic do tego. Informowała tu na tej sali, że 18 listopada ubiegłego roku Walne Zgromadzenie Spółdzielni Mieszkaniowej w Kłodzku wyraziło zgodę na zamianę tych dwóch mieszkań.

19. Podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kłodzka", druk nr 82 (zał. nr 25).

Radny Pan **Ryszard Wójcik** poinformował, że podczas komisji ustalono potrzebę wniesienia po paragrafie 1 paragrafu 2 o treści: *zmiana studium, o którym mowa w § 1 wymaga uprzedniej aktualizacji strategii rozwoju miasta z roku 2000*. Art. 9 ustawy o planowaniu przestrzennym określa dokumenty, na których musi się opierać autor studium, jednym z tych dokumentów jest właśnie strategia rozwoju miasta Kłodzka – taką strategię miasto posiada, nie mniej dobrze by było żeby do zmiany studium strategia była zaktualizowana i stąd propozycja wniesienia do uchwały stosownego zapisu.

Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** wniósł autopoprawkę do uzasadnienia w 4 wierszu od dołu skreślić słowo *uchylenia* wpisać w to miejsce wyraz *zmiany*.

W toku dalszej dyskusji nad treścią projektu uchwały i aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Kłodzka po ogłoszonej 5 minutowej przerwie w obradach (od godz. 17⁵⁵ do godz. 18⁰⁰) doprecyzowano zapis wprowadzanego § 2 o następującej treści:

Zmiana Studium, o którym mowa w §1 wymaga uprzedniej aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Kłodzka przyjętej Uchwałą nr XXVII/153/2000 Rady Miejskiej w Kłodzku z dnia 23 marca 2000r.

Pozostałe paragrafy otrzymują porządkową kolejność.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie powyższej poprawki.

Głosowanie: za – 13, przeciw – 2, wstrzymało się - 0. **Poprawkę przyjęto.**

(Nie głosowali nieobecni na sali obrad radni: E. Żytyńska, Z. Górski, T. Ludwin, G. Wnuk, M. Piszko, T. Żabski).

Głosowanie kolejnej poprawki zgłoszonej przez Zastępcę Burmistrza Pana H. Urbanowskiego polegającej na skreśleniu wyrazu *uchylenia*, a wpisaniu w to miejsce wyrazu *zmiany*.

Głosowanie: za – 13, przeciw – 2, wstrzymało się - 0. **Poprawkę przyjęto.**

(Nie głosowali nieobecni na sali obrad radni: E. Żytyńska, Z. Górski, T. Ludwin, G. Wnuk, M. Piszko, T. Żabski).

W skutek pojawienia się wątpliwości co do potrzeby uchylecia uchwały ze stycznia wyjaśnień udzielił Pan **Rafał Batóg**. Poinformował, że procedura zmiany studium polega na zmianie dotychczasowego dokumentu, rada nie musi uchylać wcześniejszego studium, aby przystąpić do opracowania kolejnego czy zmieniać poprzedniej uchwały zatwierdzającej studium by przystąpić do zmiany. Uchwałą ze stycznia 2011 roku zmieniliśmy obowiązujące studium poprzez zmianę jednostkową robioną dla firmy Pergranso czyli Leclerc poprzez wprowadzenie tam funkcji

wielkopowierzchniowego sklepu, zarazem uchwalono studium jako jednolity tekst i to jest obowiązujące studium dla miasta Kłodzka. De facto wszystkie ustalenia dla tego studium za wyjątkiem zmiany na Owczej Górze i zmiany Leclerc są ustaleniami z 2000 roku, a jedynie ujednoliconym tekstem są przyjęte w roku 2011. Aby opracować nowe studium nie musimy uchylać tej uchwały, my ją zmienimy w trakcie procedury czyli przyjmując nowe studium na podstawie zupełnie nowej uchwały po całej procedurze planistycznej, która po podjęciu tej uchwały będzie następować.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** zapytała czy uchwała z 27 stycznia 2011r. ma moc prawną.

Pan **Rafał Batóg** odpowiedział, że uchwała ta ma moc prawną do czasu kiedy nie zostanie uchwalona zmiana obowiązującego studium.

Radna Pani **Celina Włodarczyk** nie zgodziła się z powyższą wypowiedzią cyt. uzasadnienie: *W związku z wieloma zmianami wprowadzonymi do ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz. 717 z późn. zm.) zmiany wymaga uchwała nr IV/47/2011 Rady Miejskiej w Kłodzku z dnia 27 stycznia 2011r.*

Pan **Rafał Batóg** wyjaśnił, że tak jest bo w tej uchwale rada przyjęła ostateczny kształt studium, jednakże większość ustaleń tego studium jest z roku 2000 z wyjątkiem nowej części dot. Leclerca i troszkę starszej dotyczącej Owczej Góry, która też była zmieniana pod rządami wcześniejszej ustawy. W tej kwestii wymagana jest zmiana bowiem ustalenia w studium są po prostu nieadekwatne do obowiązujących przepisów. To, że rada uchwaliła w roku 2011 to nie zmienia faktu, że ustalenia tam znajdujące się są archiwalne i pochodzą w większości z 2000 roku.

Radny Pan **Zdzisław Duda** zapytał o uchwałę w sprawie Owczej Góry z 2006 roku.

Pan **Rafał Batóg** wyjaśnił, że studium jest dokumentem globalnym i musi być opracowane dla całego miasta i takie studium mamy. Można byłoby co roku robić jednostkową zmianę i co roku przyjmować jednolity tekst, nie ma to jednak najmniejszego sensu bo nie patrzy się na Kłodzko jako na całość co wymaga globalnych ustaleń chociażby w komunikacji czy w różnych innych kwestiach. Każda zmiana, również ta z 2006 roku dot. Owczej Góry, która była podyktowana zmianą przebiegu obwodnicy i zmianą kategorii drogi, która cięła Owczą Górę na dwie części. Teraz zmierza się do zmiany studium i zaktualizować je na terenie całego miasta, by nie patrzeć jednostkowo na zmianę planu miejscowego i na zmianę studium, by mieć te wytyczne dla terenu całego miasta Kłodzka w nowych uwarunkowaniach formalnych, prawnych, ekonomicznych i gospodarczych.

Po tych wyjaśnieniach Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poddał pod głosowanie przyjęcie uchwały przedłożonej na druku nr 82 z wcześniej przegłosowanymi poprawkami.

Głosowanie: za – 13, przeciw – 1, wstrzymało się – 2.

(Nie głosowały nieobecne na sali obrad radna: E. Żytyńska i T. Ludwin).

Uchwała została podjęta i otrzymała nr VII/81/2011 (zał. nr 26).

(Nie głosowali nieobecni na sali obrad radni: E. Żytyńska, Z. Górski, T. Ludwin, M. Piszko, A. Kowalski).

20. Interpelacje i zapytania radnych.

Radny Pan **Tomasz Żabski** zgłosił zapytania i interpelacje.

Na poprzedniej sesji rozmawiano na temat Pana Aleksandra Szweda pełniącego obowiązki (nie wie Pan radny jak formalnie to wygląda) dyrektora w bibliotece na czas nieobecności Pani Dyktor Piórkowskiej, która jest na zwolnieniu lekarskim. Od Pana Burmistrza Krzelowskiego otrzymano

wówczas informację, że zadaniem Pana Szweda jest dostosowanie budżetu biblioteki do konieczności obciążenia wydatków bieżących czy ich ograniczenia. Pan radny ostatnio dowiaduje się, że te oszczędności mają polegać na tym, że część pracowników biblioteki będzie pracowała na $\frac{3}{4}$ etatu co wiąże się z obniżeniem poborów – to jest jedna istotna rzecz, a druga istotna rzecz jest taka, że podobno Pan Dyrektor czy pełniący obowiązki dyrektora nie chce się spotkać z pracownikami, tzn. pracownicy proponują żeby zorganizować spotkanie, jakby nie patrzeć są to dłużej pracownicy biblioteki i co do jej funkcjonowania mają jakieś pojęcie i proponują aby zrobić pełne spotkanie, na którym można by było omówić funkcjonowanie biblioteki z koniecznością ograniczenia wydatków itd. Natomiast Pan Dyrektor chce się spotykać tylko i wyłącznie z poszczególnymi pracownikami i tu jest pytanie w czym jest problem, aby spotkać się z całą załogą biblioteki i taki temat omówić skoro już tak to ma radykalnie wyglądać.

Radny Pan **Tomasz Żabski** zapytał czy istnieje taka możliwość, aby przyjeżdżający goście z innego miasta mogli wejść na salę rajców i tam sobie posiedzieć.

Pan **Tomasz Żabski** złożył następujące interpelacje z dnia 27.04.2011r. kierowane do Pana Burmistrza za pośrednictwem Przewodniczącego Rady Miejskiej w Kłodzku;

Interpelacja w sprawie sposobu wyliczania dotacji dla przedszkoli niepublicznych

Szanowny Panie Burmistrzu.

W związku z poruszaną w ostatnim czasie kwestią dalszego funkcjonowania niepublicznego przedszkola „Akademia Przedszkolaka” proszę o podanie sposobu wyliczania oraz wysokości dotacji dla przedszkoli niepublicznych w Kłodzku w roku bieżącym i poprzednim. Proszę również o podanie dat i sposobów przekazywania tych dotacji organom prowadzącym te przedszkola.

Interpelacja w sprawie wykorzystywania herbu miasta Kłodzka

Szanowny Panie Burmistrzu.

Dziękuję za odpowiedź udzieloną na moją interpelację z dnia 23.02.2011r. w sprawie wykorzystywania herbu miasta Kłodzka.

Z treści odpowiedzi wnioskuję, że nie są znane Panu podstawy prawne wykorzystywania przez Wydawnictwo Format w miesięczniku „Kurier Kłodzki” herbu miasta Kłodzka. Domniemywam, że podobnie jak ja, nie znalazł Pan wśród uchwał podjętych przez Radę Miejską w Kłodzku uchwały zezwalającej Wydawnictwu Format na wykorzystywanie (odpłatne lub nieodpłatne) herbu miasta Kłodzka w miesięczniku „Kurier Kłodzki”.

Prosiłbym podanie następujących informacji:

- 1. Czy w związku z moją interpelacją i wątpliwościami w niej wyrażonymi podjął Pan lub zamierza Pan podjąć stosowane działania zmierzające bądź to do usankcjonowania wykorzystywania herbu miasta Kłodzka w miesięczniku „Kurier Kłodzki”, bądź to do zakazania jego wykorzystywania?*
- 2. Do której części mojej interpelacji odnosi się następujący akapit Pańskiej odpowiedzi: „Kłodzkie Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji jako jednostka samorządu Urzędu Miasta Kłodzka zgodnie ze statutem jest zobowiązana do informowania o swoich działaniach oraz promowania istotnych dla społeczności lokalnej wydarzeń. Na tej tylko podstawie współpracuje z miesięcznikiem „Kurier Kłodzki”? Prosiłbym również o wyjaśnienie sformułowania użytego w Pańskiej odpowiedzi: „Jednostka samorządu Urzędu Miasta Kłodzka”.*

Interpelacja w sprawie daty otwarcia krytej pływalni

Szanowny Panie Burmistrzu.

Od 2009 roku realizowana jest w Kłodzku inwestycja pn. „Budowa krytej pływalni wielozadaniowej przy Szkole Podstawowej nr 3” Inwestycja realizowana jest przez firmę ABM Solid S.A.

W związku z pojawiającymi się w prasie i przestrzeni publicznej sprzecznymi informacjami określającymi datę otwarcia pływalni, jak również informacjami opublikowanymi przez firmę ABM Solid S.A. prosiłbym o podanie precyzyjnej daty oficjalnego otwarcia pływalni dla mieszkańców Kłodzka.

Radny Pan **Zdzisław Duda** przypomniał, że miał otrzymać odpowiedź w sprawie kosztów utrzymania telebimów.

Dyrektor KCKSiR Pan **Andrzej Dąbrowski** wyjaśnił, że nie otrzymał żadnego zapytania sprecyzowanego na piśmie, chętnie udzieli wszelkich odpowiedzi jednak prosi o skonkretyzowanie ich na piśmie. Ponadto zaprasza radnego Z. Dudę do Kłodzkiego Centrum, gdzie uzyska wszelkich wyjaśnień.

21. Wnioski i oświadczenia radnych.

Radny Pan **Ryszard Wójcik** w imieniu mieszkańców ul. Wojciecha prosi o usunięcie słupa ogłoszeniowego, który nie spełnia swojej roli, a stwarza zagrożenie dla ruchu. Kolejna sprawa do Pana Burmistrza to prośba o spowodowanie doraźnego wykaszania trawy na ul. Wojciecha.

Trzecia kwestia to rozważenie możliwości zdemontowania spowalniacza na ul. Kromera, a zamontowanie go przy ul. Drzymały koło przejścia do przedszkola na wysokości ogrodów działkowych.

Radny Pan **Stanisław Ferenc** poinformował o bardzo ciekawym spotkaniu z prof. dr. hab. Panem Tadeuszem Marczakiem, które miało miejsce w dniu wczorajszym – Pan radny żałuje, że w spotkaniu uczestniczyła tak mała liczba radnych, bowiem po tym spotkaniu nasze sesje miałyby inny charakter.

Radny Pan **Zdzisław Duda** zapytał o to jakie były powody wycięcia tak zdrowego drzewa przy ul. Nad Kanałem, czy były uzyskane wszystkie wymagane zgody.

Radny Pan **Adam Kwasiński** tradycyjnie już zadał pytanie o powód nieobecności Pana Burmistrza Szpytmy na dzisiejszej sesji, ponieważ niepokojem napawa Pana radnego fakt, że coraz rzadszym gościem jest Pan Burmistrz zarówno na sesjach jak i komisjach.

Druga sprawa to szkody spowodowane przez dziką zwierzynę, od strony lasów gór bardzkich w stronę Jurandowa następuje inwazja dzików, które ryją ogródki działkowe oraz boiska. Kto te szkody ma naprawić i czy miasto może się tej plagi pozbyć.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** wyjaśnił, że nieobecność Pana Burmistrza spowodowane jest urlopem.

Na pozostałe pytania odpowiedzi udzielił Pan Burmistrz **Henryk Urbanowski**:

W kwestii pytań Pana Żabskiego dot. biblioteki i dyrektora Pana A. Szweda zostaną one przekazane Panu Burmistrzowi Krzelowskiemu, który pisemnie udzieli odpowiedzi.

W sprawie zwiedzenia sali rajców jest to możliwe ale czy mogą goście sobie przyjść i posiedzieć to dla Pana Burmistrza nie jest jasne. Zwiedzanie jak najbardziej, oczywiście w sytuacji kiedy sala będzie pusta.

Na złożone interpelacje zostaną udzielone pisemne odpowiedzi.

Odnosnie wycięcia drzewa przy ul. Nad Kanałem urząd posiada wszystkie wymagane pozwolenia prawne - zarówno od starostwa powiatowego w Kłodzku jak i od konserwatora zabytków.

W kwestii pytań radnego Pana **Ryszarda Wójcika** – słup ogłoszeniowy zostanie usunięty, kwestia spowalniaczy również zostanie rozpatrzona i w miarę możliwości zrealizowana pozytywnie.

W sprawie inwazji dzików na miasto Kłodzko Pan Burmistrz H. Urbanowski wyjaśnił, że przeprowadzono już kilka akcji wystraszania dzików z terenu miasta, nie wolno robić selekcji w postaci odstrzałów.

22. Sprawy różne.

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** poinformował wszystkich radnych, że sesja w miesiącu maju odbędzie się o godz. 15⁰⁰, bowiem w tym dniu jest odsłonięcie obelisku w Parku Strażackim o godz. 12⁰⁰ - na tę uroczystość są również zaproszeni wszyscy radni.

Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** poinformował, że w ostatnim czasie coraz więcej niesprawdzonych, nieprawdziwych wiadomości znajduje się na temat inwestycji o nazwie „Poprawa atrakcyjności turystycznej Kanału Młynówka oraz otaczającego go terenu w Kłodzku”. Pan burmistrz chciałby szczególnie z tymi informacjami zwrócić się do dwóch radnych: do Pana radnego Żabskiego i do Pana radnego Dudy. Przedstawi Pan Burmistrz wszystkie wyniki i prosi o zmianę zdania i nie stwarzanie wiadomości nieprawdziwych.

Kanał Młynówka jest to tylko i wyłącznie nazwa inwestycji i nie wiadomo czemu wszystkim się kojarzy z gondolami, które są tylko niecałym procentem czy dwoma inwestycji. Remont kanału to przede wszystkim poprawa warunków sanitarnych, wyczyszczenie dna kanału z zanieczyszczeń,. Drugi cel remontu to poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, trzeci cel to estetyczny gdzie w połączeniu z Wyspą Piasek będzie atrakcją dla turystów. Skończyła się nagonka na basen, zaczęła się nagonka na Kanał Młynówka. Na basen było 5 dochodzeń, na Kanał Młynówka już 3. Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** postanowił odczytać informację pokontrolną z kontroli na miejscu finansowo – rzeczowej realizacji projektu i wytrącić Państwu radnym wszystkie zarzuty.

Ostateczny wynik kontroli może rozwieje wszystkie wątpliwości.

„Kontrola na podstawie wniosku z dnia 23 marca 2011r. o wyrażenie zgody na podjęcie poza planem kontroli doraźnej na miejscu w siedzibie beneficjenta zatwierdzonego przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w dniu 29.03.2011r.

Kontrolę przeprowadzono w dniach od 6 do 11 kwietnia 2011r. w siedzibie beneficjenta tj. Gmina Miejska Kłodzko Pl. B. Chrobrego 1, 57 – 300 Kłodzko oraz w miejscu realizacji projektu w zakresie określonym w ww. wniosku z dnia 23.03.2011r.

Rodzaj kontroli. Kontrola w trakcie rzeczowo – finansowej realizacji projektu, kontrola doraźna, kontrola na miejscu. Okres objęty kontrolą od dnia 09.07.20110r. do dnia 06.04.2011r.

Zakres przeprowadzonej kontroli doraźnej. Weryfikacja prawidłowości udzielonych postępowań o udzielenie zamówienie publicznego, zamówienie: Poprawa atrakcyjności Kanału Młynówki w Kłodzku oraz otaczającego go terenu zaprojektuj wybuduj. Weryfikacja czy prace remontowe na Kanale Młynówka są zgodne z harmonogramem prac. Weryfikacja czy doszło do naruszenia rozpoczęcia prac remontowych bez wymaganej, określonej w SWIZ dokumentacji projektowej. Weryfikacja zgodności projektu z przepisami ustawy z dnia 18 lipca 2001r. prawo wodne

w szczególności w części dotyczącej wydawania i ograniczania pozwolenia wodno – prawnego. Postępowanie kontrolne przeprowadzone zostało przy użyciu list sprawdzających na podstawie oryginalnych dokumentów przedłożonych przez beneficjenta w jego siedzibie, ustnych i pisemnych wyjaśnień pracowników kontrolowanej jednostki oraz wizji lokalnej przeprowadzonej w miejscu realizacji projektów. W toku kontroli stwierdzono, że beneficjent zgodnie z art. 14 umowy o dofinansowanie projektu spełnił obowiązek w zakresie poddania się kontroli dotyczącej prawidłowości realizacji projektu, zapewnienia wglądu w dokumenty związane z realizacją projektu, zapewnienia dostępu do terenu i pomieszczeń, w których realizowany jest projekt oraz gromadzona jest dokumentacja dotycząca jego realizacji, zapewnienie obecności upoważnionych osób, które udzielały wyjaśnień na temat realizacji projektu. Zarządzeniem nr 71 z 2010r. Burmistrza Miasta Kłodzka z dnia 09 lipca 2010r. została powołana komisja przetargowa do przeprowadzenia przedmiotowego postępowania zgodnie z ww. wymienionym zarządzeniem. Funkcja przewodniczącego komisji przetargowej została powierzona Panu Henrykowi Urbanowskiemu. W dniu 9 lipca 2010r. ogłoszenie o zamówieniu w trybie przetargu nieograniczonego zostało opublikowane w Biuletynie Zamówień Publicznych pod nr 182547-2010 oraz wraz z SWIZ zostało zamieszczone na stronie internetowej beneficjenta WWW.BIP.um.klodzko.pl ogłoszenie to zostało również zamieszczone na tablicy ogłoszeń w siedzibie zamawiającego od dnia 09 lipca 2010 r. do dnia 28 lipca 2010r. Termin składania ofert wyznaczono zgodnie z art. 43 ustawy prawo zamówień publicznych na dzień 26.07.2010r. do godz. 10:00 w siedzibie zamawiającego. Przed upływem terminu składania ofert wpłynęły pytania dotyczące zapisów SWIZ. Zamawiający zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy prawo zamówień publicznych zapytania dotyczące SWIZ udzielił wyjaśnień na piśmie oraz zamieścił je na swojej stronie internetowej w związku z zapytaniem do treści SWIZ zgodnie z art. 38 ust. 4 zamawiający dokonał modyfikacji SWIZ. Zamawiający zamieścił w dniu 21.07.2010r. w Biuletynie Zamówień Publicznych po nr 1951171-2010 ogłoszenie o zmianie ogłoszenia z informacją o zmienionym terminie składania ofert na dzień 28.07.2010r. do godz. 10:00 ogłoszenie to zostało również zamieszczone na stronie internetowej zamawiającego oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie zamawiającego. Zamawiający w ogłoszeniu oraz SWIZ nie dopuścił możliwości składania ofert wariantowych i częściowych, wymagał wniesienia wadium w wysokości 50 000 zł zgodnie z art. 45 ustawy prawo zamówień publicznych jako kryterium oceny ofert przyjęto cenę. Ogłoszenie o wszczęciu postępowania i SWIZ zawierały wszystkie elementy wymagane z art. 36 i art. 41 ustawy prawo zamówień publicznych. Opis przedmiotu zamówienia jest zgodny z zadaniem zawartym we wniosku o dofinansowanie przedmiotowego projektu. Osoby wykonujące czynności w postępowaniu po stronie zamawiającego złożyły stosowne oświadczenia na druku ZP11 wynikające z zapisów art. 17 ust. 2 ustawy prawo zamówień publicznych. W dniu 28.07.2010r. o godz. 10:00 w siedzibie zamawiającego dokonano jawnego otwarcia złożonych ofert. Bezpośrednio przed otwarciem ofert zamawiający podał kwotę przeznaczoną na sfinansowanie zamówienia w wysokości 3 944 555 24 zł brutto. Terminy składania otwarcia ofert są zgodne z ogłoszeniem w SWIZ do upływu terminu składania ofert złożono jedną ofertę. Oferta Konsorcjum Firm Zakład Produkcyjno Handlowo Usługowy ROKAM Eksport Import Marian Rosilski Lider MD Projekt Małgorzata Krajnik Partner.

Roboty budowlane są realizowane na podstawie zgłoszenia zamiaru przystąpienia do budowy wykonania robót budowlanych nie wymagających pozwolenia na budowę złożonego przez beneficjenta w dniu 06.10.2010r. w Starostwie Powiatowym w Kłodzku w zakresie wykonania

remontów istniejących chodników z wymianą nawierzchni, wymiana lamp, a także wykonania remontu murów oraz koryta Kanału Młynówki. Decyzją nr 3I/R/2010 z dnia 12.10.2010r. udzielającej pozwolenie na rozbiórkę budynku mieszkalnego (nie użytkowego) oraz decyzją OŚR 6341.09.2011ŚW6 z dnia 17.02.2011r. wydającej pozwolenie wodno - prawne na wykonanie urządzeń wodnych na dzień przeprowadzenia kontroli. Decyzja nieprawomocna ze względu na wniesione odwołanie, prace budowlane przewidziane zgodnie z umową nr 36/2010 na okres maj – czerwiec 2011 do tej pory nie rozpoczęto lecz prawidłowe postępowanie. Decyzja nr 35/I/B/2001 z dnia 30.03.2001r. zatwierdzający projekt budowlany udzielający pozwolenia na budowę zagospodarowania terenów rekreacyjnych nad Kanałem Młynówka w Kłodzku na dzień przeprowadzania kontroli decyzja nieprawomocna – *Burmistrz Urbanowski dodał, że w dniu wczorajszym stała się prawomocna.* Prace budowlane przewidziane zgodnie z umową nr 36/2010 na okres luty – czerwiec 2011 nie rozpoczęte z powodu tej decyzji. Przekazanie placu budowy nastąpiło protokołem wprowadzenia na budowę z dnia 09.11.2010r. Na podstawie pozwolenia na rozbiórkę nr 3/I/R/2010 prowadzony jest dziennik budowy nr 6/1/2001 wydany w dniu 14.01.2001r. przez Starostwo Powiatowe w Kłodzku. Zgodnie z zapisami ww. dzienniku budowy na str. 14 w dniu 07.02.2001r. kierownik budowy zgłosił zakończenie rozbiórki budynku co zostało potwierdzone przez inspektora nadzoru inwentarskiego w dniu 09.02.2001r. Podsumowanie: prace remontowe na Kanale Młynówka przebiegają z opóźnieniem w stosunku do harmonogramu prac w zakresie określonym w zgłoszeniu z dnia 06.10.2010r. remontu murów nadbrzeża i rozbiórka balustrad pomostowych nabrzeża, remont dna ze względu na warunki pogodowe uniemożliwiające prowadzenie prac murowych przez znaczną część okresu zimowego. Nie rozpoczęły się w terminie określonym w harmonogramie prace w zakresie określonym z decyzji nr 35/B/2011 w szczególności rozbiórka ciągów pieszych, usunięcie ziemi, rozbiórka schodów, sieci zewnętrznych instalacje ze względu na odwołanie się od decyzji OŚR wydanej przez Starostwo Powiatowe i konieczności podzielenia projektu budowlanego na części wymagające decyzje wodno – prawne oraz części wymagające decyzji wodno – prawnej.

Podsumowanie: projekt jest zgodny z przepisami ustawy prawo wodne w szczególności w części dotyczącej wydawania i ograniczania pozwolenia wodno – prawnego. Ze względu na całkowitą wartość przedmiotowego projektu na podstawie § 5 umowy na dofinansowanie, beneficjent nie był zobowiązany do przeprowadzania audytu zewnętrznego projektu zgodnie z obowiązującymi wytycznymi. Na dzień zakończenia kontroli na podstawie udzielonych przez beneficjenta informacji oraz zapisów w książce kontroli, kontrolujący stwierdzili, że nie było przeprowadzonych przez uprawnione podmioty kontroli audytu i audytów dotyczących projektu.

Kontrola doraźna na miejscu rzeczowo – finansowym realizacji projektu w trakcie realizacji projektu pn. Poprawa atrakcyjności turystycznej Kanału Młynówki oraz otaczającego go terytorium w Kłodzku. Podczas czynności kontrolnych nie wykryto – *są to informacje na temat wykrytych w trakcie kontroli nieprawidłowości dodaje Pan Burmistrz H. Urbanowski* - uchybień co do których zaistniało uzasadnione podejrzenie wykrycia nieprawidłowości.

Podpisali: Wydział Kontroli Zadań Regionalny Program Operacyjny Dział Kontroli projektów Główny Specjalista Pan Mariusz Orawczyk oraz Pani Anna Dżoń.

Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** wyjaśnił do czego zmierza z dowodami i dlaczego zwrócił się szczególnie do dwóch panów radnych otóż:

W Gazecie Kłodzkiej nr 81 ukazał się artykuł, który stawia urząd przed faktem nieładnym, że nie potrafi przygotować dokumentacji:

Pan redaktor Romuald Pielą pisze: *Zdaniem Tomasza Żabskiego inwestycja była źle przygotowana. Jeśli Unia Europejska daje ponad 3mln. zł dotacji to wszystko musi być na tip top – ocenia radny. W przypadku remontu Młynówki niestety tak nie było. Miasto rozpoczęło inwestycję bez decyzji wodno – prawnej i pozwolenia na budowę – dodaje. Radny Platformy Obywatelskiej dziwi się, że miasto tak późno wystąpiło do starostwa o wymagane pozwolenie. Decyzję wodno - prawną dostało dopiero 17 lutego choć robotnicy do kanału weszli już w październiku ubiegłego roku, a pozwolenia na budowę wciąż nie ma choć jest już połowa kwietnia. Moim zdaniem istnieje realne zagrożenie, że przez ten bałagan nie dostaniemy unijnej dotacji i miasto będzie musiało samo sfinansować remont kanału – ocenia radny Żabski.*

Wypowiedź Zastępcy Burmistrza P. Henryka Urbanowskiego: *Innego zdania jest Henryk Urbanowski Wiceburmistrz Kłodzka mówi wprost czy komuś bardzo zależy żeby wody w kanale nie było.*

Zastępca burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** w dniu dzisiejszym bardzo kulturalnie i grzecznie prosi Pana radnego Żabskiego, aby odwołał tą odpowiedź przed społeczeństwem abyśmy nie stawali w takiej czarnej sytuacji, że nie umiemy czegokolwiek zrobić. Prosi aby wniósł sprostowanie w przeciwnym wypadku Pan Burmistrz Urbanowski prawnie wykorzysta dowód kontroli, a nie jest to jedyny dowód, tego typu dowody są trzy. Jeden taki sam protokół z kontroli Powiatowego Nadzoru Budowlanego w Kłodzku i z Prokuratury gdzie umorzono dochodzenie w sprawie nieprawidłowości na kanale. Co do Pana radnego Dudy to również burmistrz ma zastrzeżenie. Rada Miejska jest miejscem publicznym i tu się powinno wymawiać zdania prawdziwe. Dzisiaj zatwierdzono protokół z VI sesji z 31 marca. Pan Burmistrz zacytował zdania jakie wypowiedział Pan radny Duda na sesji, które są już nie zgodne z tym co wskazane jest na kontroli.

Pan radny Zdzisław Duda uważa, że nastąpi obowiązek wypłacenia odszkodowania przedsiębiorcy, który poniósł straty w wyniku tej inwestycji czy taka kwota przewidziana jest w budżecie miasta. Jest to też jakiś sposób oskarżania nas i twierdzenie, że te inwestycje prowadzone są nieprawidłowo. Burmistrz Urbanowski nie wie czemu tak bardzo niektórym Państwu radnym zależy na tym aby utrudniać, a nie pomagać. Ta inwestycja to przede wszystkim poprawa stanu estetycznego otoczenia kanału, poprawa estetyczności wokół oraz likwidacja zagrożenia przeciwpowodziowego, pływające gondole to nie całe 1,5 do 2% wartości tej inwestycji. Zamiar jest taki aby nasze miasto ładnie wyglądało na czym powinno nam wszystkim zależeć. Pan Burmistrz dodał, że kontroli dokonał Urząd Marszałkowski we Wrocławiu.

Radny Pan **Zdzisław Duda** wyjaśnił, że zadał to pytanie dlatego bo podczas pełnienia dyżuru z takim pytaniem zwrócili się ci przedsiębiorcy, zadał to pytanie dlatego bo był w starostwie i starostwo powiedziało, że takie postępowanie jest prowadzone tylko nie wiadomo kto wypłaci takie zadłużenie. Nie zadał radny tego pytania żeby mówić, że coś jest źle robione, nawet tego nie było w myśli Pana radnego. Zadał proste pytanie: czy miasto jest przygotowane w razie czego do wypłacenia odszkodowania. Nikogo nie obrażał, nikogo nie posądzał, a po to jest radnym, aby czasami zadawać trudne pytania. Na dyżur do Pana radnego przychodzą różni ludzie i różne pytania zadają. Nie obrażał nikogo i nie miał takiego zamiaru.

Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** nie czuje się obrażony, chciał tylko przytoczyć, że to nie było pytanie tylko stwierdzenie. W protokole jest zapisane jawnie: *radny Pan Zdzisław Duda*

uważa, że nastąpi obowiązek wypłacenia odszkodowania przedsiębiorcom – to nie jest pytanie, gdyby Pan radny zadał pytanie to Burmistrz udzieliłby na nie odpowiedzi, ale Pan radny stwierdza. Protokoły są publicznie dostępne mieszkańcy Kłodzka czytając je komentują, co z waszym kanałem, co się dzieje, czy to prawda, że stracie dotację.

Radny Pan **Tomasz Żabski** stwierdził, że rzeczywiście wypowiedź Pana Burmistrza była imponująca pod względem rozmiaru jak rozumie jest to 1/3 wypowiedzi bo powiedział Pan Burmistrz, że ma trzy takie protokoły. Pan radny pyta czy potrzebny był artykuł prasowy żebyśmy się o tym wszystkim dowiedzieli. Przypomniał, że składał interpelacje dot. Młynówki, w której pytał o harmonogram działań, pytał o kwestie wszystkich potrzebnych zezwoleń, wymagań i tym podobnych rzeczy. Otrzymał odpowiedź niezwykle lakoniczną, taką jaką często dostaje w odpowiedziach na interpelacje i pewnie nawiązując do tych trzech, które dzisiaj złożył również dostanie odpowiedź lakoniczną czy taką, która będzie musiała wymagać od Pana radnego jeszcze dalszego drażenia tematu. Wydaje się Panu Żabskiemu, że gdyby na interpelacje czy też różnego rodzaju zapytania związane z Kanałem były odpowiedzi jasne, klarowne, poparte czy to stosownym dokumentem czy czymś konkretnym to w ogóle by tego artykułu nie było. Co do sprostowania: jeżeli Pan Burmistrz uważa, że radny nie powinien wyrażać swoich opinii publicznie, a jest osobą publiczną i wyraził swoją opinię. Patrząc na to ze swojego punktu widzenia miał obawy o to, że inwestycja może być zagrożona natomiast Pan Burmistrz też jest budowląncem i ma pogląd taki sam, że do niektórych rzeczy trzeba się dokładnie przyjrzeć. Biorąc pod uwagę to, że jest tak napięty budżet, naprawdę nie mogliśmy sobie pozwolić na to żeby te 3 mln. dofinansowania stracić. Pana radnego cieszy fakt, że dostał w końcu konkretną odpowiedź tylko ponawia pytanie: czy był potrzebny do tego artykuł prasowy. Wyraził w artykule swoją opinię jeżeli Pan Burmistrz się z nią nie zgadza może za pośrednictwem Pana Nowakowskiego wysłać sprostowanie do gazety, widział bowiem w ostatniej Bramie, że Pan Nowakowski pisze bardzo ładne sprostowania, a jeżeli Pan Burmistrz uważa, że moje wypowiedzi naraziły na szwank może gminę czy coś w tym stylu zapraszam na drogę postępowania sądowego – dodaje radny T. Żabski.

Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski** poinformował, że w tej samej gazecie jest napisane: że *innego zdania jest Henryk Urbanowski Wiceburmistrz miasta Kłodzka, który mówi wprost, że komuś bardzo zależy żeby wody w kanale nie było.* Burmistrz tłumaczy, że I etap inwestycji nie wymagał pozwolenia na budowę, to pozwolenie jest potrzebne dopiero przy drugim etapie, niestety wciąż go nie mamy i trudno powiedzieć kiedy ono będzie, a wszystko przez postępowanie administracyjne i zaskarżenie decyzji wodno – prawnej starostwa kłodzkiego. Dlaczego nie było wcześniej informacji? Dlatego bo protokół dopiero wczoraj dotarł do urzędu, dziś jest publicznie pierwszy raz czytany. Dlatego Wiceburmistrz H. Urbanowski prosi grzecznie i kulturalnie: *sprostujmy to, Pan jest dobrym budowląncem ale sprostujmy to wyjaśnijmy i dokończmy do końca tę budowę bardzo solidnie.*

Stenogram z wypowiedzi:

> Radny Pan **Tomasz Żabski**: *Panie Burmistrzu to ja bym miał w takim razie taką prośbę, czy ja mogę się zapoznać z tymi trzema pokontrolnymi czy protokołami z kontroli i odnieść się do tego i wtedy podejmiemy decyzję czy musimy to sprostować czy nie jest to zgodne z moją opinią.*

Zastępca Burmistrza Pan **Henryk Urbanowski**: *tak z tym ja Panu mogę dać kopię, ja się zgadzam.*

T. Żabski: – no właśnie o to mi chodzi.

H. Urbanowski: z drugą opinią proszę się zgłosić do starosty kłodzkiego, ponieważ to było na życzenie, przepraszam na prośbę Zarządu Starostwa i ona jest w starostwie powiatowym w Kłodzku ja mam kopię, ale mi nie wolno jest rozpowszechniać bo ja nie byłem stroną. Stroną był starosta, oskarżał na wniosek nie wiem czyj, nie dyskutuje na ten temat, starosta oskarżał, nadzór budowlany dokonał kontroli mi dał tylko i wyłącznie kopię, ale ja nie jestem stroną nawet nie jest do wiadomości dla nas, dlatego tej drugiej Panu nie mogę dać ale wiem jaka jest treść. Prokuratura po prostu odrzuciła postępowanie na wniosek dwóch panów - Pan Wójcik mi pomoże - Pan Pomachaczi i Pan ...

Radny Pan **Ryszard Wójcik:** Pan Pomachaczi,

H. Urbanowski: ale drugi Pan,

R. Wójcik: ale oni nie są stroną, ale ja zaraz o tym powiem.

H. Urbanowski: ale drugi Pan mi chodzi jak się nazywa - Pan Bebel i Pan Bebel, którzy oni wnieśli oskarżenie do prokuratury zostało odrzucone, że nie są stroną.

T. Żabski: jasne, a trzecie?

H. Urbanowski: To jest to trzecie. Pierwsze było prokuratury, drugie starostwo i trzecie to.

T. Żabski: ok. Panie Burmistrzu to jeszcze mam jedno pytanie jeśli Pan Przewodniczący pozwoli. Tam się Pan odniósł do mojego stwierdzenia, że moim zdaniem jest inwestycja prowadzona niewłaściwie. Panie Burmistrzu czy na ... źle przygotowana, czy patrząc na inwestycję, która rozpoczęła się w listopadzie jak dobrze pamiętam mając przed sobą sezon zimowy gdzie jak wiadomo nam budowląncom z pracami budowlanymi jest ciężko, niektórych po prostu nie można wykonywać była potrzeba spuszczenia wody – to jest pierwsza rzecz i o to pytałem nie dostałem jednoznacznej odpowiedzi. A druga - w swojej interpelacji prosiłem o określenie konkretnego harmonogramu postępowania w tej inwestycji i harmonogram wyglądał tak, że wszystkie małe, drobne rzeczy typu jakieś klombiki i tak dalej zostały jasno i klarownie porozpisywane natomiast główna część inwestycji została ujęta w jednym punkcie. To nie jest szczegółowa odpowiedź na zapytania.

H. Urbanowski wypowiada zdanie, ale nie do mikrofonu stąd nie słyhać go na nagraniu.

T. Żabski: Ok. ale w tym momencie mogłoby być też również to podzielone na jakieś tam etapy, które są przewidziane i które w dokumentacji się docelowo znajdują, no przecież ja nie wierzę, że ktoś z kosmosu wynajduje dokumentację musi być jakiś sposób do niej przygotowany.<

Przewodniczący Pan **Piotr Brzostowicz** zwrócił się do panów, że pozostali radni nie pojmują spraw budownictwa, proponuje im spotkanie na kawie i wytłumaczenie sobie pewnych kwestii.

Radny Pan **Ryszard Wójcik** uznał, że został niejako przez Pana Dudę przywołany do wypowiedzi bo cały czas w tym postępowaniu figuruje jego nazwisko. Oczywiście nie uczestniczy w tym bo 17 lat temu, po katastrofie powodzi, odstąpiono tą elektrownię wodną, a dokładnie urządzenia tej elektrowni Panu Beblowi, który doprowadził ogromnym nakładem pracy do uruchomienia jej i z tego żyje. Jedna rzecz w tym wszystkim jest bardzo niepokojąca, co jest zawsze najgorsze w relacjach urząd – petent, kiedy potęga urzędu jest tak miażdżąca, że petent musi „podkulić ogon” i wyjść. Jeżeli człowiek z czegoś żyje, a ten przedsiębiorca żyje z tego, to ktoś nie jest świadomy, że jak wyłączy wodę to pozbawi go dochodów, trzeba więc od razu sięść do stołu i porozmawiać. Człowiek został pozbawiony dochodu – jedyne źródła utrzymania. Inna rzecz to

jest strona formalno – prawna, nie chciałby się na ten temat Pan radny wypowiadać bo 15 lat nic nie robił tylko załatwiał sprawy wodno – prawne, ten przedsiębiorca dostanie za parę dni przymiot strony. To nie jest tak jak ktoś sobie wyobraża, że będzie następne odwołanie, tryb prawny przewiduje w Polsce dziesiątki możliwości odwoływania się na różne sposoby. Tą sprawę mają adwokaci w swoich rękach. Pan Wójcik myślał, że ze strony urzędu będzie jakaś delikatność w relacjach pomiędzy zwykłym człowiekiem ale nie ma tu mowy o jakimś odszkodowaniu, przecież można było z tym człowiekiem usiąść i porozmawiać, to są żadne pieniądze przy tej inwestycji i to można było od razu zastrzec w pozwoleniu wodno - prawnym sobie, że nastąpi wypłata wskutek pozbawienia możliwości korzystania. Sprawa jest bardzo prosta, ale urząd się przekona co znaczy jak prawnicy wezmą sprawę w swoje ręce – a terminy są bardzo napięte. Jeżeli 30 czerwca jest terminem ostatecznym to Pan radny Wójcik apeluje aby troszkę inaczej do tej sprawy podejść.

Radny Pan **Zdzisław Duda** podziękował Panu Ryszardowi Wójcikowi bo powiedział to, co było bardzo ważne, taki cel miał radny Duda, nikogo o nic nie oskarża tylko dba o interes gminy i o mieszkańca, po to jest powołany jako radny i tak to rozumie.

23. Zakończenie sesji.

Po wyczerpaniu wszystkich punktów porządku obrad Przewodniczący Rady **Pan Piotr Brzostowicz** zamknął obrady VII sesji Rady Miejskiej mówiąc: „Zamykam obrady VII sesji Rady Miejskiej w Kłodzku”.

Pan Przewodniczący przypomniał, że kolejna sesja majowa będzie o godz., 15⁰⁰.

Zakończenie sesji nastąpiło o godz. 19⁵⁰.

Protokół sporządziła:

Barbara Gargas

Przewodniczący Rady Miejskiej w Kłodzku

Piotr Brzostowicz